

רבינו חננאל

רישא בעל גמל חייב וכו'. אע"ג דמטיקרא נמי אי טעמא דרישא וסיפא הכי אלא דמטיקרא היה הטעם פאטו יתגר למחן ולתגר אלא מטום חזיו דמחייב בעל הגמל על התלח להלקח הפשטן ואת"ע שהאם הולכת מעלמה ט"י רוח מטליה אלג למ"ד מטום ממוט דלא מחייב אלא על שמסככתה הברייה וזהו לא פשט כ"כ שלא ראה הילקה עד שמעדה סמוך לברייה וזו לא היה יכול לסלקה לפי טעמיה להטיל מימיה ולכן הארך למרש דאפי"ה חייב דלא איבעי ליה לאפשי בטענייה דהוה ליה לאסוקי ארעמיה כשימנס פשטו למחן הנהום ותדליק בגר ותטמוד להטיל מימיה לא יוכל לסלקה משם: **וה"ה** גדי כפות לו. תימה ליתני ברישא גדי ועבד סמוך ובושפא גדי ועבד כפות דהו רבוהא סמי וכו' רש"ם גדי נמי היה לו לברוח ורשא תקמי גדי כפות ועבד סמוך וזקא כה"ג חייב ובושפא גדי סמוך ועבד כפות לו פי' או ועבד כפות לו וה"פ גדי כפות לו ועבד כמו שאמר ברישא שהיה סמוך לו פטור אע"ג דלא קס ליה בדרבה מיניה מטום דהיה לו לברוח ועבד כפות כמו לו וגדי כמו כן כפות כזו שאמר ברישא פטור אע"ג דלא היה לו לברוח דקום ליה בדרבה מיניה והואו דסוף פירוקן (ד' מ.) עבדו כפות ועבדלים עומדים אלס וכשהגיע הגמלה על לב עבדו פטור שמתכב בלבו שהאזון יסירה ולא יסמוך להשלטותן אבל כשהגיע על לב שורו חזו מטום האזון להסירה לפי שזש"ס לו דמי שזרו ור"ה מפרש דלאלטרין גדי כפות דחייב אע"ג דפטרין עומן בש"ס דדרשין מה קמה בגלי אף כל בגלי וכו' דכל דבר לזו ארתיה הכי לאו כעין קמה הוא ופטור וגדי און דרטי היות כפות וכו' למפטריה וקמ"ל השתא ברישא דאפי"ה חייב וסיפא קמ"ל דאע"ג דסמוך נמי ארתיה פטור לבק תניא הוה מטאיתן דהכונס (תקן דף ס"ב) בחר פלגא דמעון דר' יהודה וצק ובער חך בבא גדי כפות קמני ומורים חכמים ל' יהודה במדליק הברה שמטלס כל מה שצחוה שכן דרך בני אדם להביא בכהים והספיק התנה באור בבא דפטרית לאשמועינן דאע"ג דלאו ארתיה בגדי היות כפות חייב ואפילו למ"ד אבו מטום חזיו דלא שייך בדידה למטור עומן מ"ח אלטרין לאשמועינן דחייב היכא דכט לו חזיו לחצר שריפיה העבד ואת"ע שריפיה הטבד מחמת חזיו ושריפיה גדי מחמת ממוט שייך ביה שפיר קס ליה בדרבה מיניה האילו וע"י מעשה אחד בא הכל וספד דלמ"ד מטום ממוט מוקף כשהגיע בגופו של עבד ופטרין ליה אע"ג דלא הית בגופו של גדי וכו' ר"ה ורש"ם חמי שפיר הא דנקט גדי ולא נקט גדיים וצוקנטים פי' מטום דמסקין בגדי דחד ועבדא דחד וסחמא העבד לבטל הגדיש שאדם מניה עבדו לשמור גדישו ולפירושו ז"ל הא דפריך מ"ל למירא הוא מני למימר ולטעמך חיקשה ל' יוחנן אמאי נקט גדי: **קמ"ל** תרייה עבדא ה"ז דלא מחייב. פי"ה הא כחיד כסף שלשים שקלים יתן לאדונו וקשה דאם רלה לומר דה"ה גבוי אשו דמשלס שלשים של עבד הא חי אפשר לומר כן דפסיק (דף טו) אמרין דהשור משלס שלשים של עבד מטאיר בשא ואם ר"ל דכי היכי דהתם משלס קנס ה"ז משלס דמי הגדי הא לא גמרין ממון מקנס וגו' לר"י דהכי פריך ה"ז דלא מחייב בממון שאיקא טס היגת עבדו והא דבדרב שממוט עושה לא שייך קס ליה בדרבה מיניה: **בג"ד** דחד ועבדא דחד. וכן נמי אמר רבא כפי"ן סורר ומורה (פאהרין דף ע"ד) רוקף שהיה רוקף אחר חבירו להורנו ושיבר הכלים בין של עבדך בין של כל אדם פטור וקשה דפסיק דסנהדרין (דף י.) וטס' אמר מנתן לזה ונפשות לזה חייב ותיוך גר"י יתאך בר מרדכי דכל רוקף אחר חבירו חשיב מיתה והשלמותן לאחד מטום דמחייב מיתה לכל אדם דהכל חייבין להורנו להטיל הגרדף ור"ה מפרש דבכל מקום מיתה ליה והשלמותן לזה פטור לבד מעדים וזוממין דבעינן שיתקיים כלשך זמס בכל אחד ואע"ג דבעדים וזוממין נמי כסאהו מיתה והשלמותן לאחד פטור ההם כסאהו גבדא מתקיים כאשר זמס והביאו רביה דגמרין (כחוטב דף לה) שתיין מיתה והשלמותן מלא היה אסון עגש יעגש הא אס היה אסון לא יעגש והתם מיתה לאשה והשלמותן לבן ומהו און זה רצוה דעל כרתך ל"ל דהא חשיב מיתה והשלמותן לאחד כיון שהן גוף אחד ר"י לאו הכי למאי דבעי למימר מעיקרא כפי"ן סורר ומורה (פאהרין דף ע"ד) גבי רוקף דמיתה לזה והשלמותן לזה חייב היכי הא מהשני ליה לקרא ועוד הביאו ראה דתנן במכילתן (דף נ"ה) דהואו שהדליק הגדיש או שחבל בחבירו בשבט פטור דקס ליה בדרבה מיניה אע"ג דהו מיתה לשמים והשלמותן לחבירו ואון זה דיוקא דה חשיב מיתה והשלמותן לחד וקלמ קשה לר"י מה מיוחס יש בגדי דחד ועבדא דחד שפי ממה שהיה של אחד הלא און מחייב מיתה לפי שהפסדו של עבדו דאפילו הרג עבד של עומן חייב ופריך לדחות דמ"ל חילוקים יתירי':

רישא בעל גמל חייב דלא איבעי ליה לאפשיי במעניה סיפא תנווני חייב דלא איבעי ליה לאגודו גרו מאבראי חא שבעי"ה המדליק את הגדיש והיה גדי כפות לו ועבד סמוך לו וגשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו חזיו משום פטור בשלמא למ"ד אשו משום חזיו משום הכי פטור אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אבאי פטור אילו קמל תורה עבדא הכי נמי דלא מחייב אמר לך רבי שמעון בן לקיש הבא במאי עסקינן בשהצית בגופו של עבד דקם ליה בדרבה מיניה אי הכי מאי למימרא לא אריתא בגדי דחד ועבד דחד ת"ש" השולח את הבעירה ביד תריש שומה וקמן פטור מדיני אדם ודיב בדיני שמים בשלמא למ"ד אשו משום חזיו חזיו דדרש הוא אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אילו מסר ישורו להדרש שומה וקמן הכי נמי דלא מחייב הא אתמר עלה *אמר ריש לקיש משמיה דר' הונא לא שנו אלא בשמסר לו גחלת וליבה אבל מסר לו שלהבת חייב מאי טעמא ברי הויקא ורבי יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור קסבר צבחת דדרש קא גרים לא מחייב עד דמסר ליה גוואא לטמיה ושרגא *אמר רבא קרא ומתניתא מסייע ליה לרבי יוחנן קרא דכתיב *כי תצא אש תצא מעצמה ישלם המבעיר את הבערה ש"ם אשו משום חזיו מתניתא *דרניא פתח הכתוב בגוף

לפושא. גמליה נטעינה עד שמכנס למחן התמות: והיה גדי כפות לו. לגדיש ועבד סמוך לו. לגדיש: תשרף עמו חייב. אגרי ואגדיש לפי שאין לו דין מיתה כשנבל העבד שהיה לו לברוח: עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרפו עמו פטור. אגרי ואגדיש דקס ליה בדרבה תורה אור מיניה שההורג העבד נהרג דכתיב נקם ינקם (שמות טו). והוא נקט גדי משום דמוקמינן לקמן בגדי דחד ועבד דחד דנגדיש ועבד ליכא לאוקומי הכי דאורחא דמלמלא לשדורי איניס עבדיה לשמור גדישו. ואידי דנקט עבד כפות וסמוך נקט גדי גדי כפות וסמוך ואע"ג דנגדי און לומר היה לו לברוח שהרי און נו דעם ולא איניס כפות וסמוך נמי חייב דלמדתן בשלמא פירוקן (דף טו) שזרו כממונה אש קטל תורה עבדא ה"ז דלא ליחייב. ממון הא כחיד כסף שלשים שקלים יתן לאדונו (שמות טו): שהצית בגופו של עבד. דהא דמי ממתס הרגו בגדי דחד ועבדא דחד. ולאטרין לאשמועינן דאע"ג דאון חייב מיתה כשנבל הגדי מפיסר נעל הגדי: אילו מסר שורו להדרש ה"ז דלא מחייב. הא אמרין בפ"ק (ד' י.) חומר בשור מנאש שאס מסרו לתרש חייב גחלת וליבה. התם דלא דמי לשור דשור מוזמן להאין כלל הא דגמלת תרש עבדי ליה להאין: ברי הויקא. מוזמן חיקון והו כסורה: ור' יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור. ור' יוחנן לטעמיה דלמ"ד אמר מטום חזיו והוא חזיו: תרש קין: גוואא. עלים יכשיס: כן וסילחא. עלים קמיס דקיס דהא דמי פושט הוה: תצא מעצמה. משמע וליכא לאוקמי קרא כשהדליק הוא עצמו גדישו של חבירו אלא כפי מטיב

תקן ע"י ס"ב

תקן ט' ס"ב
קדושין ס"ב

תקן ט' ס"ב
מ"ג פ"א

תקן ט' ס"ב

הגהות
רבינו
ה"ה ד' תשי" דס'
מ"ד ס"ב
פ"א:

דציניו תרש קן.

דציניו תרש קן. סימה לר"י חי חשיב מסירה לתרש כרוח מטיה לר' יוחנן נמי מחייב וחי לא חשיב כרוח מטיה אי"ח קשה לר"ל הא לא דמי למסר שורו דהא כ"ע שזרו דלון חייבין כלל על האש אלא ביכולה להויק כרוח מטיה ואומר ר"י דלמ"ד אשו מטום חזיו הוא לא מחייב אלא בשאש שיטל להויק כרוח מטיה הרבה וקרוב לרחיף ולחלי היזק כעין חזיו והבא און במעשה הסולח קרוב לרחיף היזק הלכך לא דמי לחזיו דחזיו דמרש קן אבל למ"ד מטום ממוט אע"ג דלא מוזמן טויה הוי מחייב מדי דהוי האמר שזרו קשור כדל"ז לתרש דתיב דרטרסו) לנעורי ט"י עסקין של חרש אע"ג דלא הוי קרוב לרחיף כעין חזיו והא דשזרו ר' יוחנן אפילו במסר לו שלהבת לאו משום דאילו לטעמיה דאית ליה אשו מטום

(*) לכאורה נראה דג"ל
ובכמה וכן ש"ס.
(**) נראה דג"ל ג"ד
גדי דחד ועבד דחד וע"י
פס"י ד"כ עבד כפות.

5

דהלכתא כרב אשי דהוא בתרא וטעמא דמסתבר הוא. והרמב"ם ז"ל שלא הביא דין זה בפ"ג מה' רוצח ושמירת נפש סמך על מה שפסק דסוף חמה לבא וסוף צנה לבא פטור.

ע"ב זרק כדור בכותל וחזרה לאחור' והרגו חייב. מפרשין לקמן טעמא משום

דבה"ג כחו הוא. חזק צרור למעלה והלכה לצדדין נמי דחייב היינו נמי משום דכה כחוש

הוא משמע דאי אזלא לתחת שאינו בכח שלו כלל שהוא פטור. והקשו על זה ואמרו דלמה

לא יהא חייב אי אזלא האבן לתחת ממש שהזריקה שלו שזרק האבן למעלה חייבה לו

הירידה הזאת ולמה לא תהי' העליה הזאת כמדליק האש בשדהו ואח"כ באה רוח מצויה

דחייב למ"ד דאשו משום חציו והכי קי"ל שאע"פ שאין האש הולכ' בכחו כלל מאחר שהוא מדליק'

במקום רוח מצוי' רואין אותה כאלו הוא עצמו עשאה וכן נמי תולדה דאש הוי אבנו וסכינו

שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו דחיי' והיאך לא תהא הזריקה שזרק למעלה ואע"פ

שירדו מאליהן כאבנו וסכינו שהניחו בראש גגו ונפלו דחייב. ותירצו בזה דאין חייב נזיקין

אלא בכח ובפועל לא במה שנעשה ורוח מצויה פועלת היא ורואין אותה כאלו היה בכח אדם

ע"י שהיא מצוי' אבל הידידה למטה אין בה פועל של כלל אלא שמחמת כבדה היא יורדת

ואף אם הרגו בירידתו לא נעשה זה בפועל אלא כובד האבן הוא שהזיק מאיליו. כן כתב הר"ר דוד

ז"ל בשם רבותיו בעלי תוספות: ואני אומר דעיקר תירוצא ליתא שמה שהם אומרים שאין

חייב של נזיקין אלא בכח ובפועל לא במה שנעשה ממילא אבל רוח מצוי' היא פועלת

ורואין אותה כאלו היא בכח האדם אבל הידיד' למטה אין בה פועל כלל אלא מחמת כבדה וכו'

דא"כ מאן דכפתיה לחבריה לפני ארי אמאי פטור הא איתיה הארי הפועל האוכל האדם

כמו הרוח המצוי' המלבה האש וכ"ת דלא דמו אהדדי משום דארי אדעת' דנפשי' קא אכיל

ומ"ה פטור אבל הרוח המצויה הוא בטבע וכיון שהיא בטבע רואין אות' כאלו היה פועל

המבעיר האש. א"כ יותר היא בטבע תנועת האבן

אלמטה לפי שבכל עת מהעתיים תרד למטה אחר שהושלכה למעלה והרבה זמנים יש שאין מנשב

שום רוח ואפילו מצויה וכיון שכן יותר ראוי הוא שנאמר שתהיה תנועת האבן למטה פועל

האדם כי הוא פועלה בהשליך אותה למעלה יותר מתנועת הרוח המצויה הנעש' בלי שום

פעולה. לפיכך אני אומר שאין לדמות נזקי ממון לדוצה לענין חיוב מית' משום דרוצח אקיל

רחמנא גביה דלא עשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון וכיון שכן בעינן שיעשה פועל ממש ובריא

היזיקיה קודם שיתחיי' מיתה כהיא במאן דכפת' לחבריה ואשקיל עליה בדקא דמיא דבכח

ראשון חייב בכח שני פטור משום דלא הוי גיריה אלא בכח ראשון אבל בכח שני אע"ג

דבריא היזיקיה כיון דלא עביד מעשה ממש אלא בגרמא פטור ואלו דכוות' לענין נזקין אלו

הניח חפצי חבירו בקרקע ואשקיל עליה בדקא דמיא ונאבדו אפילו בכח שני משמע דחייב

דכה שני זה בריא הזיקי' והוי דינא דגרמי ממש ולא גרע משורף שטרותיו של חבירו דחייב.

וראי' לדבר מדאמר' בפ' כיצד הרגל (דף כו ע"ב) אמר רבה זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו

כרים וכסתות ובא אחר וסילקן או קדם הוא וסילקן פטור דבעידנא דשדייה פסוקי' מפסקינן

גיריה ובהא לא קי"ל כדבה דאיהו לית לי' דינא דגרמי דאיהו הוא דאמר דשורף שטרותיו

של חבירו פטור ואנן קי"ל דחיי' וכמו שכתב הריא"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל בפ"ז מה' חובל

ומזיק והמפרשים ז"ל לפיכך ליתיה לדרבה ולפיכך אם קדם וסילקן הוא או אחר חייב.

ואלו דכוותיה אמרינן בשמעתין זרק חץ ותריס בידו ובא אחר ונטלו ואפילו קדם הוא ונטלו

פטור דבעידנא דשדא פסקי גיריה אלמא דאפילו היכא דפסקי גירי חייב בדיני ממונות ובדיני

נפשות פטור כיון דלית לי' גירי ממש. זהו לפי שיטת הריא"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל אבל בתוספות

ז"ל פוסקין דאפילו בממונות פטור כהיא דרבה וא"כ הראיה אינה מוכרחת אבל החלוקה היא

אמיתית. ולענין אשו נמי אע"ג דמשום חציו הוא וכדקי"ל הכי וחיי' בארבעה דברים מ"מ לא

מייחי' מיתה אלא א"כ נפל לתוך האור וכבשו

שם או שדחפו לו דעביד מעשה ממי

הלכך בדין הוא שיהי' פטור דלא בכח ראשון דבדק

להקשות ענין אש ובד' דברים לעני מעשה מו

סתם משחקין ב נוחא ליה.

ה"ל כנתכוון לזרו וכדדרשינן במס' וכו'. ובתוספו' ז

פטור מית' פשיט וליתא דהא נתכוו האדם פטור ממית

אלא שבוה וכוה התרו לו שלא יז על האדם ויהא ו

מנת כן הוא עושו חייב. וה"נ אמרו שמא יזדק שתיים בתוך שתיים

דף עז ע"א רב וכו' בתוס' ז"ל מפסוק אחד דבו ולר' יהודה לרבוי

הוא בנפש בלא נפש ולפי המשנ ואין צורך לזה משמעות יש כל

צפור טהורה תאנ אתכם. ויש שמי תחיה כל נשמה כל תועבה ומ"ה כללות הנפש או

דף עט ע"א ור"נ הא מפרש ואזי

פ.ה. שו"ת צין פ.ה. ראה שדי

מ.י.ז. ה"ל גמרא

יזא אמו של הוצא לן בונק
המן תגאונת וגבול
על גמרא י.י.נ.א.

סו.ג.י.ן. 54
סו.ל.ג.י.ן. 54

אחר
מנשב
ראוי
פועל
מעלה
שום
ממון
אקיל
ואונט
ובריא
במאן
דבכח
א הוי
אע"ג
ממש
ן אלו
בדקא
דחייב
ממש
דחייב
דף כו
תחתיו
ז הוא
סקינן
ת לי
זרותיו
שכתב
חובל
לדרבה
חייב
ותריס
ונטלו
ראפילו
ובדיני
הו לפי
זוספות
דרבה
ה היא
ז חציו
ל"מ לא
וכבשו

שם או שדחפו לאור ואין יכול לעלות משם דעביד מעשה ממש וכדאיאת בהדיא במתניתן הלכך בדין הוא דכשהמי' האבן דרך ירידה שיהי' פטור ולא עביד מעשה דגירי דדומיא בכח ראשון דבדקא דמיא בעינן ולפיכך אין להקשות ענין אש דחיובו אינו אלא בממונות ובר' דברים לענין חיו' מיתה אלא איכ עשה מעשה ממש. וזה ברור כנ"ל^ט

סתם משחקין בכדור כמה דעיילי טפי מינה ניחא ליה. פי' ובשהרגה בתוך ד' אמות ה"ל כנתכוון לזרוק ארבע חרק שתיים דפטור וכדדרשינן במס' מכות מקרא דואשר לא צדה וכו'. ובתוספו' אמרו שפטור גלות הוא דאי פטור מית' פשיטא דהא לאו בר התראה הוא. וליתא דהא נתכוון להרוג את הבהמ' והרג את האדם פטור ממיתה ואינו בר התראה יותר מזה. אלא שבוה ובוה י"ל שההתראה היא שהעדים התרו לו שלא יזרוק כנגד הבהמ' שמא יזרוק על האדם ויהא חייב והוא קבל ההתראה שעל מנת כן הוא עושה שאם יהרוג את האדם שיהא חייב. וה"נ אמרו לו העדי' שלא יזרוק ארבע שמא יזרוק שתיים ויהרוג את האד' שהוא עומד בתוך שתיים והוא קבל ההתראה:

דף עה ע"א רבנן סברי כל נפש עד דאיכא כוליה נפש ור' יהוד'

וכו' בתוס' ז"ל תמהין היאך אפשר לדרוש מפסוק אחד דבר והפכו דלרבנן אתי למעוטי ולר' יהודה לרבווי וכו' ותירצו דמשמעות דורשין הוא בנפש בלא כל אם משמעו נפש או מקצת נפש ולפי המשמעות בא כל למעט או לרבות. ואין צורך לזה כלל דלשון כל כולל שתי משמעות יש כל שהוא כולל כל הדבר כגון כל צפור טהורה תאכלו. כל המצוה אשר אנכי מצו' אתכם. ויש שמשמעותו מקצת הדבר כגון לא תחיה כל נשמה. החייתם כל נקב'. לא תאכל כל תועבה ומ"ה פליגי בכל נפש אדם אם הוא כללות הנפש או מקצת הנפש בהשאלת לשון כל. וזה נכון:

דף עט ע"א ורבנן אמרי דבי ר' ינאי פרט לזורק אבן לגו. הא מפרש ואזיל לא אצטריך לן קרא אלא

לתשעה ישראל וכותי אחד ביניהן לאשמועינן דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. ואיכ בכל דוכתא דאמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה דמי מהכא שמעינן ליה והכי איתא בהדיא בכתובות פ"ק (דף טו) דאמרינן התם ומדאורייתא מנלן אמר קרא וארב לו וקם עליו דמוקי ליה רבנן פרט לזורק אבן לגו. ואיכא למידק לר' שמעון דמוקי ליה האי קרא עד שיתכווין לו דנתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ואפילו אמר לחד מינייהו עד שיאמר לפלוני אני מתכוון איכ מנא האי דינא דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. ואיכא למימר דר' שמעון לית ליה מדאורייתא דינא דקבוע אלא מדרבנן דהתם בכתובות שילינן מדאורייתא מנלן לא משכחת ליה אלא מוארב לו וקם עליו אליבא דרבנן ואלו ה"ל לר' שמעון קרא אחרינא הוה מייתי ליה תלמודא: ולענין פסק הלכה קי"ל כרבנן דנתכוון להרוג את זה והרג את זה חייב כל היכא דאיכא התראה דיחיד ורבים הלכה כרבים דפליגי עליה דר' שמעון. ועוד דבעלמא אית לן דקבוע מדאורייתא ולר' שמעון לא משכחת לה קבוע מדאורייתא וכדכתיבנא. והתמה מהרמב"ם ז"ל שפסק דנתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור כר' שמעון ולא מחוור. וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל בפ"ד מה' רוצח:

ע"ב האי דתנא דבי חזקיה מפקא מדר' ומפקא מדרבנן. ודאי חזקי' לית ליה דר' ולית ליה דרבנן דחוקי' ס"ל נתכון להרוג את זה והרג את זה פטור ממית' וממון כדמפרש ואזיל. ור' סבר שפטור ממיתה וחייב ממון. ורבנן סברי שחיי' מיתה ולא ממון. ולכאורה משמע דר' ורבנן לית להו דחוקי' אבל קושטא דמילתא דרבנן כיון דס"ל שחיי' מיתה ולא ממון לא מפקי מדתני דבי חזקי' דאמר אף מכה אדם לא תחלוק עליו לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון דאינהו נמי מודו בהכי שאין לך מכה אדם שיהא חייב ממון אלא דקרא ודאי לא מצריך להו לשאין מתכוין כדקאמר תנא דבי חזקיה כיון דבר קטלא הוא ואוקמי לה לדרך עליה ודרך ירידה לשוגג גמור שהוא פטור ממון כדקי"ל בפ' אלו נערות (דף לח) שחייבי מיתות

פח. שו"ת ציץ אליעזר, חט"ו, סימן ע.
פט. ראה שדי חמד, כללים, מערכת כ"ף, כלל לב, דף צה, טור א, ד"ה וראיתי.

6

דלחו מעשה הוא וגרע פהומנה אפשר שאין נחפס בו מחשבה לשמה :

אמנם י"ל דבאמת אף כח שני משיב מעשה ממש. והא דמחלקין בחולין (ע"ו) ובסנהדרין (ע"ז) בין כח א' לכח ב'. הי"ד באשקול בדקא דמיא דהיינו שמסלק הדף המונע דאינו פועל בגוף המים אבל בפועל בגוף המים אפי' כח שני משיב מעשיו כי כן כתב המג"א (סי' קנ"ט סק"א) עש"ה. אך בשו"ע הרב ז"ל (סי' ש"ז) סעיף א' מבוחר להיפך דאפי' באופן מים על הארץ נראה כל שאיט שמוך לרי"ה משיב כח שני ואף שפועל בגוף המים (מ"ח י"ל דאייר לגיד דדוקא במים אפי' אם הי' נשפכין על הארץ מעלמן בלי כח אדם כלל ניכ טיבטן להחפשט אילך ואילך ואיכ במה שמחפשטין הלאה אינו כמו כלל דמכחו הי' נשאר מונח על הארץ כמו המערה אבן על הארץ אך מחמת שאי' להמים להיות מונח במקום זה שפסכו ע"כ מחפשט מעלמן אילך ואילך ולא פתיך ב' כח כלל. במה שנשפך לחוך, [והו' כעין זרק ררור למעלה ופעל לחתה בסנהדרין (ע"ז) דלי"ה כמו משום דלא פתיך ביה כמו כלל דטבט כל גשם ליפול מעלמן לחתה ע"ש] ע"כ דומה לאשקול בדקא דמיא דיש חילוק בין כחו א' לכח שני. משאיכ במאשין שפ"י מוטעו הראשונה הוא מחנגל והולך יש לומר דחשיב מעשה מחמת שמינה גחלים בהמאשין כדי שיחפער האש והאש דומה העלעקטרי משיב ג"כ חליו, גם י"ל דמה שמינה בו הלמר לעוות משיב חליו כמו שכ' התו' סנהדרין (ע"ז) וב"ק (כ"ו) דאין חילוק בין מקרב האש אל הדבר למקרב הדבר אל האש, ומש"כ המג"א (סי' רנ"ב) דהמית דיתין ברה"ס של מים אי"ב חיוב חטאת, כבר חלקו עליו האחרונים בשם דחייב, ואיכ הי'ה בנ"ד כשמניח הלמר בתוך המאשין משיב חליו, עוד יש לנרף מה שכ' הרמ"ה בסנהדרין (ע"ז) דהא דמחלק בין כח א' לכח שני הי"ד כשנפסק מעט כהא דב"מ (ק"ז) דפסקי מיא והדר נפלי, וכ' ע"ז שהוא החומר שצפירוסים :

7 ורענ"ד כן מבוחר בפי' הרי' יונתן לעירובין סו"פ כ"ד משתפין במשנה דהאר' שהוא פרוחה מד"א אין שופכין לתוכה מים בשבת עש"ה, והנה דעת החוס' סנהדרין (ע"ז) דכחו לענין נוקן אנט סכיטו ומשאו שהניח בראש גגו ונפלו פ"י רוח חליו' והיזקו מייב דחשיב אשו מושם חליו הי' לענין ריחה ולענין שמיטה משיב כמו

כה"ג, ולפי"ז קורא לגיד דמה שמיט בתחילתו משיב אח"כ כל משך מוטעו חליו, ולפי"ז ע"כ ל"ל דהא דמחלקין בבירוקא דמיא בין כח ראשון לכח שני הי"ד החס' שאיט רק מסלק המונע וכמש"כ המג"א (סי' קנ"ט) סק"א הי"ל, אבל ככחו ממש לפולם משיב חליו דלא גרע מאבטו סכיטו ומשאו שנפלו פ"י רוח חליו', והי"כ העלעקטרישטי → לא גרע מרוח חליו', אך דעת הר"ן בסנהדרין (ע"ז) דלי"ש אשו משום חליו רק בנזקין ולא בשאר דיני התורה ולדבריו אי"כ, ואולי י"ל דזה איבעית הגמ' בב"מ (ל"א) מהו להכניס מין ושאינו מיט לדרי, היינו אם זה משיב מרביע מלד אשמיח כמו אס"מ שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח חליו' והי"כ משיב ברוח חליו', ומדמסיק ובכלאים עד שיכניס כמחול בשטופרת משמע דבשאר איסורין לי"א אשמיח וכדעת החו' הר"ן, אך מקו' הגימוקי ב"ק כ"ב שהי' אסור להדליק. גר בפ"ש שדלק בשבת מלד אשמיח מבוחר

החוס' ל: **ונרע"ד** ראי' לדבריהם ז"ל מהמבוחר בפסחים (פ"ד): דאף דהשורף בעלמיה חייח משום סניחה העלם מ"מ או נפקע העלם מחמת האש משיב שנירת עלם ע"ש"ה, הנה דאפי' לענין שאר איסורין אחרין אשו מושם חליו ומה שנפקע ע"י כח האש משיב חליו, עוד פתיך לזה מהמבוחר בעירובין (ע"ז) דאם נטע אילן ע"ד מחילה ל"ה לחי העומד מחליו ע"ש, מה הוכחה האגלי על מלאכת זרע (אות כ"ד סק"ה) ע"ש"ה, ואם לחת האילן מכוז משיב חליו כשי"ב מה שפועל ע"י מאשין, עוד סתך ממנחת (כ"ז): הניח שאור ע"ג פיסה והלך לו ונתחמלה חליו' מייב עלי' כמעשה שבת [ופרש"י כי היכי דמחייב מניה בשר ע"ג גחלים בשבת ונללה מחליו הי"ה הי' דחייב] ע"ש"ה, הגה מזה נמי מוכח דאשו מושם חליו גם בשאר איסורין דמה שנתחמץ ע"י השאור חשבינן ל' כמעשיו, ויש לדחות ראי' זו דלכא"ו ק' אף יליף מחמץ מחפשה שבת דילמא שאני שבת דמלאכה מחשבת אסי"ת ע"כ גרמא חשיב כמעשה כדאי' בב"ק (ד' ס'): לענין זורה, אך י"ל דהנה בפרש"י חגיגה (י'): דהא דבעינן מלאכה מחשבת מחמץ ילפינן דכתיב ב' מלאכה מחשבת, והנה בפתיחה ל' אגלי טל הביא ב' דיעות הא דילפינן מלאכה שבת ממלאכה מחמץ אם הפי' מנחין מחמץ או דילפינן גם מקרבנות, והעלה דלדעת ר"ח ורב האי והגאונים ילפינן גם מקרבנות ע"ש

י"ג להביא ראייה לזה מהא דקיימיל דמועיל המשכה לטהר שאובין כשיש במקוה כ"א סאה דקיימיל (סי' ר"א סעיף כ"ד) ולכאור' קשה הרי איהא שם סעיף ל"ט דאם זולף אדם בידיו או בגדיו ג' לוגין למקוה פסליה, הרי דאף שלא נשאב בכלי כל שהולך בכח האדם חבוב שאובין איכ אף דחשטי המשכה לטהר פסול שאובין דמעיקרא מיח הרי חוזר ונפסל אחר המשכה כשמניע לאויר המקוה והולך עדיין מכוח האדם ונפסלין וע"כ ל"ל דמה שהמים נחפשיין ונמשכים לא חשוב כמו וראיתי בב"ח סימן ר"א דף ק"ח ד"ה המקוה שיש בו כ"א סאה נראה שנתקשה בזה וכתב דמיידי שלא נשפכו המים למקוה עד שסילק השופך ידיו ע"ש"ה משמע דס"ל ז"ל דלי"ת כמו לפסול המקוה רק באילו מיניה ומיניה ע' ב"ק (י"ח, ומ"ד):

שוב ראיתי בנית יוסף סי' ר"א דק"ח: ד"ה שיעור נשם תשכ"ן סי' מ"ט שכ' נשם ספר המנהגות ששיעור ההמשכה במקום רחוק כדי שחבלה רנל ההמשכה קודם שיגיע מים למקוה והוא חומרא יתירה אין לה ראי' עכ"ל משמע דספר המנהגות ס"ל כסדרת הב"ח והמשכ"ז חולה על זה וס"ל אפילו לא סילק ידו לא חשוב כמו:

ש"מ ארץ צבי
הרב"מ ר' אריג צבי פראמזר צ"ח ה"ו
אג"מ קאציאלוב - ר"מ גיטיגה חנ"ה לוקין
צ"ח א"מ א"מ ז"ג כ"ח

Slonik, Benjamin Aaron ben Abraham,
b. ca. 1530

הרב משאת בנימין ממשאת כולם

ספר

משאת בנימין

והם שאלות ותשובות שחיבר האשל הגדול ברמה,
מופלג בזקנה ובחכמה, מימים ימימה,
בתורת ה' תמימה

הלא הוא הגאון בישראל הישיש ר"מ ואב"ד

מהר"ר בנימין אהרן ז"ל ה"ה

ולמען אשר דורשי ה' לא יחסרו כל טוב העתקנו חידושי
דינים מכתיבת יד הגאון המחבר מה שמצאנו כתוב על
הגליון בשולחן ערוך שלו בכל הד' טורים.

ועטרת זקנים בני בניו הלא הוא בן בתו של הרב המחבר זלה"ה
הר"ר ישראל יצחק בן הגאון ר"מ ור"ג מהר"ד חיים מנחם מן נר"י
אשר הגיהו וזיקקו כיד ה' הטובה עליו

נדפס פה בקק"ק בין מלכא למלכא

בר"ח חשון שצ"ג לפ"ק

(נוסח שער רפ"ס הראשון קדאקא שצ"ג)

מהדורה חדשה ומתוקנת

באותיות מאירות עיניים, מוגה ומתוקן,

עם הוספת מראי מקומות, מפתחות ציונים והערות.

בצירוף צילום של הספר הנדיר ביותר

"סדר מצוות הנשים"

שנדפס בקדאקא שמ"ה

זכרון אהרן

פעיה"ק ירושלים תשס"ז

אדם מוטב שיהיה רחוק מכל חברה שבה יש
אנשים המעריכים את עצמם יותר מאשר
את אלו שבהם הם חיים. כעבור שנים
רבות יגלה האדם כי החברה הזאת
היא חברה של אנשים המעריכים את
עצמם יותר מאשר את אלו שבהם הם
חיים. וכך יתקשה להם לחיות בה.

זהו ענין שיש לו חשיבות גדולה
בחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
עצמם יותר מאשר את אלו שבהם הם
חיים. וכך יתקשה להם לחיות בה.
ולכן יש להקפיד על כך שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

הנהגה זו היא הנכונה ביותר
לחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.
ולכן יש להקפיד על כך שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

→ ל

הנהגה

הנהגה זו היא הנכונה ביותר
לחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

הנהגה זו היא הנכונה ביותר
לחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.
ולכן יש להקפיד על כך שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

הנהגה זו היא הנכונה ביותר
לחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

הנהגה זו היא הנכונה ביותר
לחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

הנהגה זו היא הנכונה ביותר
לחינוך. וזוהי הסיבה שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.
ולכן יש להקפיד על כך שכל חברה
היא חברה של אנשים המעריכים את
אחרים יותר מאשר את עצמם.

6

לכל

הנהגה

הנהגה

הנהגה

הנהגה

הנהגות מיומנות פרק
ב' [בין] מהלכות חסדה
אם ת' מהלך דמקום
אפשרים פרק א' [א] [א]

הנהגות והנהגות
א. חסודות נ"ה
[חן] והל"א [מגלה] פ"ג
זמן ה' בפרק הקורא את
המגילה עומד [ב. א] [א]
המדרש [שם] כמו משל
[פ. י. ג] והר"ן שאין יכולים
ג' העיר [שם] י. ג ד"ה
ומלאמתו
פ' א. מגילה כ"ג
[פ'א] [טור] ר"ח ה"מין

הנהגות והערות

[ח] ויר' השג"ח [וכונן]
נקדקד או פסול אחר.
ז"ט "א פסול אחר" לא
הוטקו כג"י:

[ח] בנזח
במהדורת ד"הנפארט
ז"ג הטעם "ומכל מקום
ז"ל:
[ט] בנזחו כזה, כ"י
צומקס שהאות "ז"י" היה
בזורה:

[י] הוספות המ"א על
הלבוש מוקפים בסימנים:
[א] נושא פ"פ לנשי ערב
שמחת השקל המקור חיים
גיה "וכשתם שהולכת",
כ"ה ממהדורת פראג
תקמ"ה:

פ' א' ע"ן תקן
שער ד' [כ"ב]
[ג]: [נדין] ב"א
[ז] ע"ן דפת וק"ם מעלה
הנחטפות במצד כה, ט:
[ח] ע"ן אשל אברהם לקמן
יש סימן רפ"י מה שכתב
כזה:

[י] ב"ב חוספות [מגילה ג]
[כ] והל"א [שם] פ"ד סימן
[ז] ושכלי הלכות סימן עט:
[ד] א' ב"ה בדפוס
יק הוא כג"מ ר"ח ה"מין.
במקור חיים הגיה "הטעם
גשום", וכ"ה ממהדורת
פראג תקמ"ה:

[כ] א"ע בונחו, ע"ן סימן
קמ"ג מ"א פ"ק ד' וט"ז טוף
פ"ק ב' וסימן רפ"י ט"ז פ"ק
י' וממנו הגדולה שם
בהג"ה:

יד ויר"ג פסוק אחד. נראה לי דהוא הדין מינה אחת, אלא שדברו
בהויה, ע"ן סימן ק"ד [ב"י עמוד רפ"ה ד"ה קר]:

הנהגת חיובים מספר הלבוש עם מעט נופח מש"י
בפוזנא, המוקע והמתפלל מוסף בראש השנה ויום הכיפורים חיונים
(ובקצת מקומות אין נוהגין כן, ע"ן
סימן תקפ"ד ע"ף ב' אגדה וק"ק 1).

אזי הבן בשבת שקודם המילה,
והמוהל והסנדק (יש לדקדק
מלשונו שאם הילד חלוש שאין יכולים
למולו בשבוע זה, אינו חיוב אלא
בשבת שקודם המילה, ומכל מקום
נראה לי דמי שחלה המילה בשבוע
זו, קודם, דמילה בזמנה עדיפה.
ואם היו סבורים למולו בשבוע זו
והיה חיוב ואחר כך נדחה המילה,
מ"י אינו חיוב פעם שנית). ואם
המילה בשבת, אפילו הם מצית
הכנסת אחרת או שאין להם דין
עירנות, הם חיונים (ונראה לי דמי
שזין לו דין עירנות אינו דוחה שום
חיוב, כמו שכתב לקמן גבי בר

מזיה, וקל וחומר הוא. אבל מי שז"ב לבית הכנסת אחרת, כר"ך ע"ן
אם דוחה). ואבי הילד בשבת שהולכת אשתו לבית הכנסת הוא
חיוב, שהוא במקום קרבן (יש לדקדק מלשונו שאם היא חולה ואינה
יכולה לילך לבית הכנסת אינו חיוב מ"י עד שחלך לבית הכנסת, ומכל
מקום נראה לי דאם הוא ארבעים יום לזכר ושמנויים יום לנקבה
הוא חיוב, דלא הוא זמן הנאת קרבן. ואם מתה אשתו שז"ב אינו
חיוב, ונראה לי דהמפלג, בעלה חיוב, אלא אם כן הפילה זרה
שזין אנו בקיזין בה, דלא אינו דוחה חיוב אחר, דשמש אינו ולד).
אם חל יום שמת אביו או אמו בשבת הוא חיוב. התקן בשבת שקודם
החמונה, ואף אם לא יהיה החמונה בלוחו שזעו כגון שהולך בדרכ
רחוקה על החמונה, ודוקא למי שזומרין אותו, אבל אלמן שאין
זומרים אותו לא (ונראה לי דאם סבור שמהיה החמונה בלוחו
שזעו והיה חיוב ואחר כך נדחה החמונה, אם רוצה שיזמרו אותו
הוא חיוב שנית בשבת שלפני החמונה). ונער בר מזוה בלוחו שבת,
אם יש לו עירנות דוחה לכל החיונים, כיון שהוא יום חיובו, חוץ
מן התקן שזומרים אותו שהוא שזה לו, שדוחה ג"כ לכל החיונים,
ויפילו גורל. ותמן ביום חמונתו קודם לבר מזוה, ואם אין לו דין
עירנות לבר מזוה אינו דוחה שום חיוב (וע"ן מה שכתבתי סימן
רכ"ה ס"ק ד). הדיחן שהיה חמונתו מיום רביעי ואילך הוא חיוב
בשבת שאחריו, ודוקא כשהוא בחור או היא בתולה. ומי שאשתו
הולכת לבית הכנסת הוא קודם לתקן זה. הסנדק הוא דוחה לאזי
הבן, ואזי הבן למוהל. ואם המוהל הוא מילד אחר, יפילו גורלות
מ"י (וכר"ך ע"ן א' ש' ב' מילות בשבת ואי אפשר לקרות אלא שני

(1) בתפלת שחרית בשבת. אבל במנחה בשבת או בשני וחמישי
וקרא עשרה פסוקים בלא פסוק המדולג, אינו חוחר, ואם לאו חוחר.
כחכ"ב ז"י [עמוד קטו ד"ה כחכ"ב הר"ש] כחכ"ב רשב"ץ [ש"ח] משנ"ץ ח"א
סימן קל"א ספר מורה שני שקורא צו המפטיר שנמצא צו טעום, אין
ספק שצריך להוציא אחרת, שחובת
היום היא, ובספר מוטעה לא
אפשר. והמפטיר שכל שבת, אם
נפסל ספר מורה אחר שקראו
שזעה, כגון שנקרע, אפשר לדין
דאין קריאת המפטיר אלא משום
כבוד המורה, שיספיק בקריאת ג'
פסוקים בספר שהוא פסול בלא
נרכה, כדי שלא להטריח את
הציבור. ויש לפקפק בדבר, עכ"ל.
ונראה לי דהא דמוקף בדבר היינו
דוקא בענין שזכר שנקרע הספר
מורה אחר הקריאה של הששי מ"י,
אלא אם נמצא פסול בספר מורה
אחר הקריאה מה שלא הרגישו בו
תחלה בשעת הקריאה, נראה לי
שצריך להוציא אחרת לקרות בה

מפטיר, כיון שמתחילה לא היו קוראין בספר מורה כשר, למה לא
יבדק עכשיו על ספר מורה כשר כיון שצריך לקרות עכ"פ. וזהו
עד שלא החליל המפטיר לקרות, אבל אם החליל כבר ואחר כך
נמצא טעום, כחכ"ב ב"ד סימן רע"ט [מ"ק בן דלא יוציא אחרת,
אלא יאמר החסרון בעל פה ויסיים אחר כך בספר הזה:
רפ"ג (א) שאין בה א"א שני פסוקים. במדרש פרק בני
העיר [מגילה רמז מחל"ה דף י"ג, ג] הקשה בהג"ה, ומימא
יחזילו כמו בראש חדש דמתחילין למעלה בפרשת תמיד [במדבר
כ"ח, א], ע"כ. ונראה לי דש"ט ראש חדש דיש חיוב לקרות ד' גבר',
על כן בהכרח קורין ג' קודם מ"י חובת היום שהוא ובראשי חדישים
[שם, א], והרביעי הוא קורא חובת היום. אבל בשבת שאינו צריך
לקריאת פרשת מוסף אלא אחד בשביל חובת היום, מה שיכוח יש
לו לפרשת התמיד:

רפ"ד (א) מ"פירין בנביא ב"י. הטעם מפורש [א] דפעם אחת
גזרו גזרה שלא לקרות בזמורה, ותקנו לקרות בנביאים
מענינה של פרשה כ"א פסוקים, כמו אילו היו קוראים בזמורה כ"א
פסוקים ג' פסוקים לכל אחד מהשבעה שקראו בזמורה. וגם היו
מזכרין אבניאים ז' ז' זכות, כמו אילו היו קורין [צ] בזמורה דהא
מזכרין ז'. ואח"כ מבטל הגזירה וקורין בזמורה, ואפילו הכי תקנו
שהמפטיר יקרא בנביא כ"א פסוקים, והא קורא בזמורה מחלה
מפני כבוד המורה, שאם לא היה קורא אלא בנביא ומצד על
קריאתו יהא כבוד מורה וכבוד נביא שזה, על כן צריך המפטיר

מחויבים היאך נעבד. אם נאמר ששני האבות קודמים, יבא מוהל של זה אצל אב של זה ומוהל של זה אצל אב של זה ויאמר נפילו גורל.
ואם יבאו המוהלים, יאמר כל אב למוהל שלו אני קודם לך. ונראה לי דמכל מקום האבות קודמים. ואיש של יולדת בת קודם לאזי הילד
הזכר. ויום שמת צו אביו או אמו ג"כ קודם לאזי הילד. [ויולדת] בשבת שהולכת לבית הכנסת, אפילו לבן, הוא קודם לכל החיונים
(ומכל מקום נראה לי דסנדק קודם), חוץ מן התקן שזעה שזומרין אותו. זה הכלל. יום שמת צו אביו הוא אחרון לכל החיונים, ואזי
הילד קודם המילה הוא אחרון לו. ובבראשית שנהגין למכור נדר ויללו, ובפרשת וחי שיש נדר המלאך הגואל, יכול לוי לקנותם ולדחות
כל הלויים החיונים, חוץ מתקן שזומרין ומנער בר מזוה (יש עוד מנהגים אחרים, נהרה נראה ופשטת):

סימן רפג

למה אין מוציאין שני ספרי תורות בשבת.

ובו ע"ף אהר:

א' מה שאין מוציאין בשבת ספר שני לקרות
פרשת המוספין מפני (א) שאין בה א"א שני
פסוקים [א]:

סימן רפד

דיני ההפטרה וברכותיה. וב"י סעיפים:

א' (א) [כ] מפירין (א) בנביא [ב] מענינה של פרשה
ב"י סעיפים:

רפ"ג (א) שאין בה א"א שני פסוקים. במדרש פרק בני
העיר [מגילה רמז מחל"ה דף י"ג, ג] הקשה בהג"ה, ומימא
יחזילו כמו בראש חדש דמתחילין למעלה בפרשת תמיד [במדבר
כ"ח, א], ע"כ. ונראה לי דש"ט ראש חדש דיש חיוב לקרות ד' גבר',
על כן בהכרח קורין ג' קודם מ"י חובת היום שהוא ובראשי חדישים
[שם, א], והרביעי הוא קורא חובת היום. אבל בשבת שאינו צריך
לקריאת פרשת מוסף אלא אחד בשביל חובת היום, מה שיכוח יש
לו לפרשת התמיד:

רפ"ד (א) מ"פירין בנביא ב"י. הטעם מפורש [א] דפעם אחת
גזרו גזרה שלא לקרות בזמורה, ותקנו לקרות בנביאים
מענינה של פרשה כ"א פסוקים, כמו אילו היו קוראים בזמורה כ"א
פסוקים ג' פסוקים לכל אחד מהשבעה שקראו בזמורה. וגם היו
מזכרין אבניאים ז' ז' זכות, כמו אילו היו קורין [צ] בזמורה דהא
מזכרין ז'. ואח"כ מבטל הגזירה וקורין בזמורה, ואפילו הכי תקנו
שהמפטיר יקרא בנביא כ"א פסוקים, והא קורא בזמורה מחלה
מפני כבוד המורה, שאם לא היה קורא אלא בנביא ומצד על
קריאתו יהא כבוד מורה וכבוד נביא שזה, על כן צריך המפטיר

מחויבים היאך נעבד. אם נאמר ששני האבות קודמים, יבא מוהל של זה אצל אב של זה ומוהל של זה אצל אב של זה ויאמר נפילו גורל.
ואם יבאו המוהלים, יאמר כל אב למוהל שלו אני קודם לך. ונראה לי דמכל מקום האבות קודמים. ואיש של יולדת בת קודם לאזי הילד
הזכר. ויום שמת צו אביו או אמו ג"כ קודם לאזי הילד. [ויולדת] בשבת שהולכת לבית הכנסת, אפילו לבן, הוא קודם לכל החיונים
(ומכל מקום נראה לי דסנדק קודם), חוץ מן התקן שזעה שזומרין אותו. זה הכלל. יום שמת צו אביו הוא אחרון לכל החיונים, ואזי
הילד קודם המילה הוא אחרון לו. ובבראשית שנהגין למכור נדר ויללו, ובפרשת וחי שיש נדר המלאך הגואל, יכול לוי לקנותם ולדחות
כל הלויים החיונים, חוץ מתקן שזומרין ומנער בר מזוה (יש עוד מנהגים אחרים, נהרה נראה ופשטת):

רפד 7

כתב הלבוש [ע"ף א], תמהתי כל ימי שלא ראיתי נוהגין באחד מן המקומות לכבוד ההפטרות כד"ן ספר כמו שכותבין המגילה,
כי היה נראה לי שאין יוצאין בצד כלל בקריאת ההפטרות שקורין בחומשין הכתובים, כיון שאין נכתבין כלל הלכות ספר מורה
או מגילה, עכ"ל. וכן כתב בהגהת יש נוחלין [סוף אום טע]. ואי אומר שמהגה קדמונים הוא עיקר, שכתב ב"י סימן קמ"ד [עמוד פ"ד ד"ה

מגדורו בר"א
בנבא מבא עלת זכין בשלח
גבון נושא

למזל מהר וכו', ע"ש. ואלתא דגיטין דף ס' ע"א שאסור לכתוב
ההפטרות (משום כמ"ש) [מה שכתוב] ז"ל סימן רפ"ג סעיף
ז', אלף משום עת לעשות לה' הפרו תורתך [מהלים קיט, קסו]. כלומר,
שאלף יכולת ציד הצבור לקנות להם נביאים שלימים, וא"כ השמאל
שנתגלה מלכת הדפוס, והספרים
מהלה לאל בול אסור לכתוב
הפטרות, דהא קיימא לן דפוס
כתיבה מעלימא היא כמו שכתבו
מ"ע [שו"ת הרמ"ע מפאנו] סימן ז"ג
ומשאלת בנימין [סימן טו] ול"ס [דברי
מחמוד, ה"ק מפילין אות ג]. ואף משום
שכתובין בניי, הא כתב בשלטי
הגבורים רש פרק י"ו [שנת מג, א
ד"ה ואם] דשאר ספרים נכתבים בכל
מיני כתובים ולא בעי דיו, ואם כן
הוא הדיו נכתבים על הנייר, כמו
שכתבו התוספות שם [קטו, ז ד"ה
מנילה]. והוא הדיו שאין לריסם
גלילה, דוק בני"ף ונתוספות [סו].
ועוד, דמכריזן על שיר השירים
ואיכה אע"פ שכתובים בדפוס
בניי, ועין מה שכתבתי סוף סימן
ת"ז. וכן משמע במשנה הרש"א

ז שנת כ"ד [פ"ל] וכתב
גדל, תוספות [שם ע"ז
ד"ה וילן]:
ג. הרא"ש [שם פ"ז סימן
טו] והרי"ף [שם ט"א ד"ה
הא] כשם רבינו יונה:
ד. הרא"ש כסוף ברכות
[פ"ע סימן מ]:
ה. מנילה [כ"ג] [מז]
[פ"א]:
ו. תשובות הרי"ש [סוף
סימן מ]:

ציונים דרמ"א

רפד א) מהר"ם פאדוואה
[סימן עמ]:
ב) תשובת הרשב"א
המיוחסות להרשב"ן
סימן קצ"ט:
ג) ב"י [עמוד קס"ד ד"ה כמו
במשניות]:
ד) ב"י סימן רפ"ב עמוד
קעו ד"ה וריב"ש, בשם
ריב"ש סימן שכז:

עמרת זקנים

רפד א) אבי בלאו הכי
כו, ויש אומרים אע"פ
שאין להם ספר תורה כשר
וקראו בספר, אפילו הכי
מפטיחין אחריה וסוברין
הברכה לפניה ולאחריה
(כל בו סוף סימן ט):

הגהות והערות

א) ש"י סימן תרג"ג סעיף
ז [סי' טז]: [ג] (ג'יין סי' א'
ד) ש"י שם שכתבתי סימן
מ"ו סעיף ג' [סי' ט], עין
סימן רפ"ג [סעיף א]:
ה) [ג'יין סי' א'
ג' ד"ה
שאלוטיק ש"ס, ויהי
ממחזרות קראקא ש"ס
ולתלן, אך בדפ"ר הטקס
"חס נשחק":
ו) תוקן ממחזרות אמ"ד
מ"ס:
ז) בדפ"ר מפע קעט וז
כתיבת ויכר שמסר בו
מינות, הטקס שלפנינו תוקן
ע"פ הכנסת הגדולה כאן
בטה"ט, ובשני זה הביאו
לבושי שרד, ממחזרת השקל
רעק"א, יד אפרים לקיטי
מכר כן חיים, מקור חיים
ומירוש משנן, וכן נדפס
ממחזרות פירוש מקמ"ה:
ח) תוקן במחזרות פירוש
תקמ"ה [אם כי גם שם כתב
ע"ל], וכן הוא בכנסת
הגדולה, ומה שאין לרא"ם,
עין שם דלא מיירי בהפטרות
יום הכיפורים, אלף בפטרות
כל השנה גלשון מרעס:
ט) [ג'יין סי' א' כ"ד]

א) ואין פוחתין מעשרים ואחר פסוקים אלא אם כן
מליק עניינא בבציר מהכי בגוין עולותיכם ספר על
זבחיכם [יורמה ז, כא]: הנה [ב] ה' דוקא בשנת עניין עשרים
ואחד פסוקים שלשה פסוקים לכל אחד מן הקוראים אבל ביום
טוב שקורין תמשה סגי בשמשה עשר פסוקים [ה] ואלא נתקנה
הפטרות רק לצבור [ו] אחר שקראו צבורה א' אבל בלאו הכי
אסור לקרוא עם הברכות שלפניה ולאחריה אבל א צלה ברכה
שרי:

ב) אם חל ראש חרש בשבת אין המפטיר מוכיר
של ראש חרש כלל [ז] ויש אומרים שאף על פי
שאינו מוכיר בחתימה של ראש חרש [ח] מוכירין אותו
בתוך הברכה שאומר את יום המנוח הזה ואת יום ראש
החודש הזה [ט] והמנהג בבבברא ראשונה:
ג) צריך לבוין לברכות א' הקוראים בתורה
ולברכות המפטיר [י] ויענה ב אחריהם [ב] אמן ויעלו
לו להשלים מנין מאה ברכות שחשר בניינם בשבת:
ד) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ה) אם נשתתק [ב] המפטיר באמצע ההפטרות
הבא לכתיבה לא יתחיל ממקום שפסק הראשון
(ב) אלא צריך לחזור ולהתחיל ממקום שהתחיל
ולאחריה, כן כתב רצ"ש [סוף סימן מ]. כמוכז בלבוש [פעיף א] ח"ל,
וכיון שאין קריאת הפטרות אלא בצבור, תמהמי על שלא ראיתי נוהגין
לכתוב ההפטרות כדיון ספר כמו שכתבים המגילה, כי היה נראה
לי שאין יואלצין כלל בקריאת הפטרות בחומשים הנדפסים, וז"ע.
ואשמחמיטתיה סוגיא דהניזקין [גיטין דף ס' ע"א] האי ספרא
ד"ה דלא ימון ליכתב פסות מספר אחד שלם לעצמו, ולא היא, דעת
לעשות לה' הפרו תורתך [מהלים קיט, קסו], פירש רש"י [שם ד"ה ה"ג
מיון] שאין לכל צבור יכולת לכתוב נביאים שלם, עכ"ל. אם כן אפילו
אם יהיו נכתבים אין להם דיון ספר אלף משום עת לעשות כו', הכי
נמי בחומשים הנדפסים, דהדפוס יש לו ממש דין כתיבה כמו
שכתבתי ביו"ד [סוף] סימן (ע"ז) [רע"א], ועין עוד סימן תקנ"ט
לקמן [לבוש סעיף א]. ובמגילה אין צריך לומר משום [עמ] לעשות,
כיון שהוא ספר צפני עצמו, על כן כותבים אותו:

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ט) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
י) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ט) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
י) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ערך דהם למהריק"ש

רפד רש"י ה' י"א יתחיל וכו'. קשה לי כי הוא פסק הפך זה כספר תורה, ועין סימן קמ"ג [פעיף ז] וטור יורה דעה סימן רע"ט [פעיף ב]. כשלא קראו צבורה
אין מפטיחין בברכה. יש לקרות כהן או לוי להפטר ויאמר שלום ויאמר אף על פי שהוא כהן או לוי, אחר קריאת המורה נהגו להכיר נשמות ולברך העוסקים בצרכי
צבור. טעם למה נקראת ההפטרות, כתב רבינו מס' הוגות במהני הלכות שבת סימן [ה] דהיינו מפני שצבור שקוראים ספר תורה אסור לצבור בלילה ועבשו נפשו מחמתו
חיוב, ועין סימן קמ"ו דין ג'. לא יפטיחו שנים כל אחד פסוק אלא אחד יקרא כל ההפטרות. ולא יפטיחו שנים יחד דברי קלי לא משמטי, ויהאיה את רבותי ז"ל שהיו נגזרים
באוהם המסייעים למפטיר בקריאת ההפטרות מעתה זה ומהם שכתב הירושלמי [מנילה פ"ד הלכה א] כמסייע לקורא צבורה על פה, ואחר כך מלאכי שכתב כן בכתב משנה
הלכות תפלה פרק ר"ב [הלכה יג]:

באר היטב

אחד. אם אין עירוב שיכולין להביא חומש בבית הכנסת, הולכין עשרה ואין לענות אמן אחר שכל דבריו אמת ודק, שאינו סיוס ברכה, [מ"א
ומפטיחין בבית ששם החומש, ואין קורין בעל פה, מ"א [ס"ק א]: (ב) אמן.]

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ט) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
י) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

ביאור הגר"א

ז) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ח) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
ט) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:
י) א' ב' כ' וכו' יכול להפטר: הנה [י"א] ואם קראו למפטיר
מי שאינו יודע לומר ההפטרות א' יכול אחר לאומרה [י"ב] אבל
לכתמה אסור לעשות כן:

יב) ונלענ"ד דכוונת הט"ז היא, דגם אם נכתבה ההפסדה על קלף ובריו, אבל נכתבה בספר ראפסרתא כמו שהורו חז"ל משום עת לעשות, מ"מ הרי נמי לית להו רין ספר כיון שאינו נביא שלם, וכיון רכן גם חומשים הנרפסים שרו, דמה לי אם יש חסרון אחר דאינו ספר שלם דמתמתו אין לו רין ספר, או דיש עוד חסרון ברין ספר שאינו על הקלף ובריו.

יג) ומש"כ הט"ז הרפוס יש לו ממש רין כתיבה כמש"כ ביר"ה, י"ל דר"ל רנהי רשרי לקרות מחומשים הנרפסים אף ראין להם רין ספר כיון שהתירו חז"ל לקרות מספר ראפסרתא משום עת לעשות וכנ"ל, אבל מ"מ בעינן שיקרא מתוך הכתב ולא בעל פה, על זה כתב דגם הנרפס הוי כתיבה, ואולי מטעם דהרי אסור לקרוא דברים שבכתב בע"פ, ולא ס"ל כהריטב"א והראנ"ח רכל שלא ניתן ליכתב הו"ל כקורא בע"פ, וזה ראמרו דבה ורב יוסף רספר ראפסרתא לא ניתן ליכתב יפרש כמש"כ בשו"ת הרשב"ש סי' רע"ז דהואיל ולא ניתן ליכתב ולית בהו קרושה אסור לקרות בו בשבת משום שטרי הריוטות, ע"ש.

יד) ונלענ"ד שלזה נתכוין במערני יו"ט, רכיון שהתירו משום עת לעשות לקרא בספר שאינו שלם, א"כ אין לו רין ספר ומ"מ התירו, א"כ ה"ה כשנרפס בחומש נמי שרי וכנ"ל, ומה שסיים דחדשים מקרוב באו כותבים ההפסדה לבר וטועים שלא הועילו כיון שאין ספר שלם, י"ל שכונתו ז"ל דחרשים מקרוב באו שכותבין ההפסדה על הקלף וריו כו' כהלכות ספר, אבל לא בספר שלם, אבל לא הועילו כיון דס"ס אינו ברין ספר כיון ראינו ספר שלם, ואי משום רמותו משום עת לעשות, א"כ גם בחומש הנרפס נמי שרי וכנ"ל. ועיין בתוס' שבת דמהט"ז משמע ראין קפידא לקרות מנביא שלם שנרפס וכן נוהגין.

ת תירוץ המג"א על קשיית הלבוש, אבל ברפוסים של → היום אין מועיל תירוצו.

טו) המג"א בסק"א כתב על קשיית הלבוש על מה שקורין ההפסדה הנרפסת בחומשים, רכיון רשרי לקרוא מספר ראפסרתא משום עת לעשות, ראין יכולת ביר הצבור לקנות להם נביאים שלמים, א"כ השתא שנתגלה הדפוס והספרים ת"ל בזול אסור לכתוב ההפסרות, דהא דפוס כתיבה מעליותא וכשר על הניר ולא בעינן ריו, אלא בעינן לקרוא ההפסדה מספר שלם שנרפס, ע"ש.

טז) ונלענ"ד דגם להמג"א רספר הנרפס יש לו רין ספר כשר בהפסדה וכנ"ל, אבל הלא בעינן כתיבה מארם, וברפוס של היום ליכא. ועיין בערוך השלחן יו"ד סי' רע"א שכתב דזה וראי דעתה שעושים במוכני שמגלגל הנייר על האותיות והמוכני הולכת מעצמה בלי שהארם יניע אותה, וראי אין זה כתיבה, דזהו פשיטא דצריך

ורב יוסף, פי' שכיון שלא נכתב כרין לכן לא נחשב להקורא בו אלא כקורא בע"פ, ודברים שבכתב אסור לקרותם בע"פ, ונמצא דלקרות בספר ראפסרתא ולקרות בעל פה שוים, וא"כ כרסבידא לן במסקנא רמותו לקרות בספר ראפסרתא משום עת לעשות, תו גם בקורא ההפסדה בעל פה נמי יצא, ועיין בריטב"א גיטין (שם) שכתב וז"ל, מ"ט רלא ניתן ליכתב והרי הוא כקורא דברים שבכתב בעל פה, ואסיקנא רשרי למקרי ב"י כו' משום עת לעשות כו', עכ"ל, הרי דמפרש הראנ"ח כהריטב"א.

ח) אבל להמרכי שהתיר לקרות ההפסדה, כשא"א בענין אחד דוקא, ולא כשקשה לצבור לקנות נביא שלם משום עניות כנ"ל, וזה שהביא שם הראנ"ח רבדי המרכי שהתיר לקרות ההפסדה בע"פ כשא"א בענין אחד, היינו רק לחזק פסק שלו, אבל דעת הראנ"ח בעצמו דהפסדה שאני ריוצא בבע"פ מרינא כמו שיוצא בספר ראפסרתא משום עת לעשות. ולהראנ"ח מיושבת קושיית הלבוש, דעל מה קורין בחומשים הנרפסים, משום רלא גרע מבע"פ, ועיין בפר"מ בא"א סק"א שכתב וז"ל, ועיין אות ר' אף בעל פה י"ל רמותו יע"ש, עכ"ל.

תירוצי המערני יו"ט והט"ז על קשיית הלבוש.

ט) ועיין באליהו זוטא שעל הלבוש שהביא תירוץ המערני יו"ט על קשיית הלבוש, והביאו גם באלי' רבה, דהרי בגיטין (ט). אמרו רספר ראפסרתא לא ניתן ליכתב אלא כיון רלא אפשר שאין לכל צבור וצבור יכולת לכתוב נביאים שלם, ושסיים דחרשים מקרוב באו כותבים הפסרות לבר וטועים שלא הועילו כיון שאין ספר שלם, וכתב בא"ר שהט"ז תירץ כהמערני יו"ט ע"ש, וצ"ע להבין תירוץ המערני יו"ט.

י) ועיין בערוך השלחן סק"ג שכתב שהמערני יו"ט תירץ שאין לכל צבור יכולת לכתוב נביאים שלם, ואם יכתבו ההפסרות לבר אין תועלת כיון שאין ספר שלם, ותמה עליו בעה"ש דאטו הלבוש מצריך ספר שלם, הוא מצריך כתיבת ההפסדה לבר כרין על קלף וריו, וא"כ מאי קאמר שאין תועלת בזה, הא חז"ל התירו לקרות בספר ראפסרתא, ע"ש.

יא) והנה עיין בסי' (הא"ד) כתב שהט"ז תירץ כהמערני יו"ט (ט) שתירץ וז"ל, ואשתמיטתי' סוגיא דהניזקין דף ס' האי ספרא ראפסרתא אסור למקרי בשבת רלא ניתן ליכתב (פידש"י פחות מספר א' שלם לעצמו) ולא היא, דעת לעשות לר' הפרו תורתך, פידש"י שאין לכל צבור יכולת לכתוב נביאים שלם עכ"ל. א"כ אפילו אם יהיו נכתבים אין להם רין ספר אלא משום עת לעשות כו' ה"נ בחומשים הנרפסים, דהרפוס יש לו ממש רין כתיבה כמ"ש ביו"ד סי' רע"ב כו', עכ"ל הט"ז.

כיון דצ"ל - חלק ג' - ס"ב א
הר"ל ר' אלעזר רבין בגניאוו זצ"ל

שכתוב ארם ולא כשנכתב מעצמו, ופשיטא שברפוס אין שום כוונה לקרושה כמוכן, ע"ש.

דעת שו"ע הגר"ז, ודעת הערוך השלחן בקריאת ההפטרות בחומשים הנרפסים

יז) והנה איני יודע אופן פעולת הרפוס מוכני שבימי העה"ש ז"ל, דאם פועל מכה מעשה ארם שמגלגל ביד, א"כ מה שהולך וסובב גם כמה פעמים, נחשב לכה הארם כביד סי' ז' בפוסקים. והיום, לא מיבעיא החומשים שנרפסו ע"י "פוטו" [צילום] בודאי וליכא כח הארם בהרפסת האותיות, ואלא גם כשנרפסו, הרי אחד רחפת כפתור העלעקטרי הרי פועל הכל מעצמו וליכא כח הארם, ומיהו אם אחד שכבר פועל המוכני ע"י עלעקטרין שמו הניידות לפני גלגל הרפוס הרי הוי כח הארם מדין ראשו משום חציו דקי"ל דמהני גם לחשוב מעשה ברציחה כמש"כ הטור והסמ"ע בחו"מ. ברם אין זה דרך פעולת הרפוס, אלא שמים הניידות להיות מוכנים לקבל עליהם אותיות הרפוס ואח"כ פותחין העלעקטריק לפעול המוכני. ובכה"ג אין שייך אשו משום חציו וליכא כח הארם.

כא) בשו"ע הגר"ז סק"ד כתב שקריאת ההפטרות בצבור לא נתקנה כלל שיקראנה בספר כשר, אלא שאסור לקרותה בעל פה כרין דברים שבכתב. ואף שבימי הגמ' ה' אסור לכתוב פרשיות בפני עצמן כל שאינו ספר שלם מ"מ התיירו לכתוב הפרשיות משום עת לעשות. ואף שעכשיו שנתגלה הרפוס והספרים בזול, מ"מ מותר להרפס ההפטרות לברן כיון שאף אם ירפסו נביא שלם על הנייד נמי אין מותר לקרות בו דק משום עת לעשות כיון שאינו על הקלף ולא נכתב בגלילה (ודלא כהמג"א) ע"ש.

כב) והנה מש"כ הגר"ז ז"ל שלא נתקנה ההפטרות לקרותה בצבור בספר כשר. כבר הבאנו לעיל מעולת תמיד שכתב ומראיצטריך במגילה קרא לדבות שיהא נכתב בספר אלמא דמן הסתם אין צריך ע"ש.

יח) ולפ"ז חומשים הנרפסים היום אין להם דין ספר כיון וליכא כח הארם, ושוב ל"ל תירוץ המג"א שכתב רחומשים שלנו יש להם דין ספר. ונשאר להמג"א טענת הלבוש רבעינן שההפטרות תהא נכתבת בריני ספר או ע"י הרפוס באופן ריש כח הארם ברפוס, וכיון רחומשים שלנו אינם נרפסים ע"י כח הארם, אין לקרוא ההפטרות בהם להמג"א.

כג) ועיין בערוך השלחן סק"ז שהקשה עליו. וסיים רבעינן גם היום ספר ראפטרותא על הקלף וכי' ע"ש. ועיין לעיל שמרבתי הפוסקים הנ"ל, לבר העולת תמיד, מבוואר דס"ל דמעיקר הדין נתקנה לקרוא ההפטרות בספר כשר, ואלא המשא ומתן הוא משום עת לעשות או אם רפוס הו"ל נמי כספר והכל כנ"ל.

בענין דעת המשנה ברורה בהפטרות בחומשים הנרפסים, ובענין היתר דעת לעשות בזה היום

יט) ועיין באל"י דבה סק"ג שהביא קושיית הלבוש, ועמש"כ המג"א רספרים הנרפסים בזול וכשרים הם הקשה רקצת פוסקים בודאי ס"ל דרוקא קלף בעינן, ועוד בודאי עריף כתיבה מרפוס, ועוד שלא נרפסו השמות לקרושה כמו כתיבה, אבל כתב הא"ד רמ"מ אותן שאין להם הפטרות כתובה בקלף לא יקראו מחומשין הנרפסין בהפטרות לחוד כיון שחשיב להו כמו נכתבין א"כ עריף שיקראו מספר נביאים שלם הנרפסין כיון שאפשר לכל צבור וצבור ע"ש.

כד) המשנה ברורה סק"א כתב דאף דאם אין להם דק הפטרות שנרפסה בחומש יש לסמוך להקל שלא לבטל קריאת ההפטרות. אך לכתחילה בודאי דאוי ונכון שיהי' לכל צבור נביאים שנכתבו בקלף כרין, שאו גם השמות נכתבים בקרושה, משא"כ על הנייד הנרפס, ושכן הנהיג הגר"א בקהלתו. וכעת נתפשט זה בהרבה קהלות ישראל ואשרי חלקם.

כה) ובשער הציון סק"ד כתב המש"כ רבעיקר הדין יש לדבר בזה הרבה. עיין בא"ר. ומיהו אין למחות ביד הנוהגין להקל שהוא בכלל עת לעשות לר' שקשה לכל צבור לכתוב נביאים בקלף כרין. אבל בודאי הצבור שהיכולת בידם יש להם לכתוב נביאים כרין. ובפרט בימינו שמפורין הרבה כסף על תכשיטי בהכ"נ שאין נחוץ כ"כ וכונתם לש"ש כדי לקיים "זה קלי ואנהו", בודאי מצוה להתנאות בכתיבת נביאים הקרושים ע"ש.

כז) והנה הרי הספרים שנרפסים היום אין להם דין ספר כיון רלא הוי בכח הארם וכנ"ל, וא"כ אין מועיל מה דהוו ספרים הנרפסים שלמים, והא"ד שכתב רמ"מ יקראו מספר הנרפס שלם משמע דהוא משום שיטת המג"א דהוו ספרים כשרים, אבל כיון רספרים שנרפסים היום אין להם דין ספר לכו"ע כיון וליכא כח הארם וכנ"ל, א"כ אין מעלה בקריאת נביא שלם שנרפס, מהפטרות לבר שנרפסה בהחומש. וכ"כ בחזון איש או"ח סי' ס' סק"א רכשאין נביא כתוב כרינו ומפטידין בצבור בקונטרס (פי' שנרפס) אין נפקותא בין קונטרס של תנ"ך שלם או אפטרותא שבחומש. ואלא שמהחזו"א שם משמע משום כמה פסולים, קלף וריו וכי' וגם וליכא כח הארם. אבל להמג"א אין חסרו

כו) והנה המש"כ בשער הציון נתן טעם חדש אמאי אין מוחין ביד הקורין ההפטרות בחומשים הנרפסים והוא, דהוא בכלל עת לעשות לר' כו' מפני שקשה לכל צבור לרחרור ורציחה רחל' רדין. ורדינו דעת רדינו

באר הגולה ח ציונים מהש"ך

ה. עס וכן כמס הרמב"ם... יך עס סימן ו' הגהות... מיהו עס אמת ג' נשם... זוקפתו ודינתו שמתה'...

ה. הגהות מיומיות... עס קושטת חפלין כפרק... [הגהה ב] נשם... ז"ק י"י בדין חפלין... וז"ח סימן ל"ב סעיף... וזיינמו עס [ואת ע:]...

(ח) לכתבו בימין. לדרשין וקשרתם וכמתתם [דגריס ו, פ"ט], מה קשרה צימין אף כתיבה צימין י"ו, סוף פרק הקומץ [מנחות לו, ב]:

ואם כתבו בסי כו', עיין מה שכחתי שם סימן תרצ"א סעיף א' [סי' כ]: [כא] או בובה, דמה שכתוב שם [שבת קג, ב] אוכות לאו דוקא, ולרבותא... נקט, וכן הוא במסכת סופרים פרק א' הלכה ט' אין כותבין בזהב ומעשה... כו', ועיין מ"ש באו"ח סימן ל"ב סעיף ג' [פ"ק דת]: [כב] [תנן] ויש... אומרים ד"א כו', כתיורן הי"ד יוסף בתוספות דשבת קט"ו ב' ד"ה מגילה,

עפ"צים: [הגהה] וכלמתלה טוז לזיזהר שלל לעשות הדיו... י אס מדברים (י) הנאזים מן העץ: [יב] ואם כתבו במי... עפצא וקנקנתום יא (י) כשר א אבל לא בשאר (י) מיני... צבעונים בנון (י) האדום והירוק וכיוצא בהם שאם... כתב אפילו אות אחת בשאר מיני צבעונים (י) [כא] או... בזהב פסול: הגה' א וכן אסור לכתוב שום עס מספר עשרים... וארבע ספרים שלא דביו [כב] (י) י"ג אומרים דלא צעין דיו... רק כספר תורה:

י"ג אומרים דלא צעין דיו ואין נוהגין כן:

י"ג ספר תורה צריך (ח) לכתבו יב (י) בימין: [הגהה] יג [כג] י"ג אומרים שיש... לכתוב בקולמוס (י) של (י) קנה (כ) ולא בנוזה (י): L

ביאור הגר"א וכתוספות דמנחות ל"א ב' ר"ה עשאה כו', ועיין שם ושם שסתרו פירושו וכתבו גזארה כו', וכן כחוב בספר התרומה [סימן קצח] ושאר פוסקים, ועיין באו"ח סימן של"ד סעיף י"ג: [כג] ונשי' ז' הגה' י"ג אומרים כו', כמו שכתוב בפרק ח' דשבת (י) ובפרק ח' דתענית כ' ב' לפיכך כו' (י) [סס א] (פ'נתקדרין ק"ו א' א'):

באר היטב

(ו) כשר, מפני שהוא שחור, [ש"ך ס"ק י"א]: (ז) בימין, ועיין גלו"ח סימן... ל"ב סעיף (ט) [ה] דלדעך יד, שמאל לדידה הוא ימין, ש"ך [פ"ק יב]: (ח) קנה, כמס ה"ט"ו [ס"ח] שמתמי אומרים שאין כספרים הנדפסים קדושה... כמו הנכתבים ככתב, ולי גלאה שאין חילוק בזה כלל, שמעשה הדפוס הוא

פתחי תשובה

(ז) הבאים מן העץ. עיין במגן אברהם סימן ל"ב ס"ק ב', ועיין בספר בני... יונה [ארך את ג] בארכות מדין הדיו [עיין פ' מגדים באו"ח סימן ל"ב באשל... אברהם ס"ק ב' האריך בדין דיו בלא גומא, ומסיר וז"ל, וצ"ע באין לו גומא, דלהרמב"ם [חפלין א, ד] ממשע באין לו גומא כשר, עכ"ל, ועיין תשובת מנחה... בגולה דף מ"ה [ע"ב ד"ה בש"ע] מ"ו האריך בזה דדיו שלנו הנעשה מעפצים... [ולכה ד], ועיין תשובת משכנתו יעקב [אר"ח] סימן ל"ז [ות] האריך בזה וסיים וז"ל, על כל פנים כיון שידעת ר"ח ז"ל [וחספת שבת כג, א] ר"ה כלל [ומצ"ו] [ועיין כה... קן, א] וספר התרומה [סימן קצח] לפסול דיו עפצים, והרא"ש [שם] והר"ב [ותובא בהנהגת אשר גיטין פ"ב סימן ק] [והרמב"ן] [גיטין י"ו, א] ר"ה [ובכל] [ומדרכי] [שם רמז שלטן]... האור דרע [תיא הלכות חפלין סימן תקנ"ב] [אין מכשירין רק על ידי שרף שקורין גומא, ולדעת הרמב"ן [שם] עצמו דוקא על ידי ביטול, ורובא דמנכר ניהו גגד... דעת הרמב"ם ורבינו שמחה ז"ל [ותובא בהנהגת מיימוניות שם אות ג] המכשירים מי עצצא וקנקנתום, וגם בשל תורה הולכים אחר המתמיר, לכן יש להתמיר ולדקדק... הרבה ולא יכתבו הסופרים במי עצצא וקנקנתום לחוד רק עס גומא, ובלאו הכי פסול מן התורה לדעת רוב הפוסקים, גם יש לדקדק לעשותו על ידי ביטול... כדעת הרמב"ן ז"ל, הואיל ואפשר, עכ"ל: (י) האדום, כתב בספר חמודי דניאל כתי"י, אם נעשה הדיו אדום מחמת יו"ן הרבה פסול, ע"כ, [ועיין במגן... אברהם סימן ל"ב ס"ק ל"ט קצח לא משמע הכי, ועיין בספר פרי מגדים שם, ועיין בחשבות חתם סופר [י"ח] סימן רנ"ו שנשאל על עיני כהן אודות ספר תורה... שנשתנה הדיו לאחר הכתיבה ונהפך לארמזם מכמה סיבות אי כשרה הספר תורה, והעלה ראם השינוי ארמיומות הוא מחמת יושן וכדרכו של דיו הר"ה הוא... כשר שהיה נכתב בדיו, ולהכי אמרה ההלכה לכתוב בדיו ולא אמרה שתהיה כתיבה שחורה כמו [שבת כה, ב], רצועות שחורות הלכה למשה מסיני, דהיינו דאילו... נקט כתיבה שחורה כל שנשתנה אחר כך שוב אינו שחור ופסול, אבל דיו כך הוא וסתן של רוב דיו בעולם לכשיזקק יכהה מראיתו ויהתפק קצח לארמזם... כעין מראה ברו"ח הר"ה הוא כשר, וטוב להעבירו בקולמוס כדי לקיימו ימים רבים יותר, וקרוב לודאי אפילו בשמות הקדושים מותר כדיו על גבי דיו דאין כאן... מחיקה [עיין בזה בשער חשובה באו"ח סימן ל"ב ס"ק מ"ב דהחשב"ך ח"א סימן קנ: ח"ג סימן קנ: אוסר, והב"י יוסף שם אות י' כתב דיש להתיישב למעשה,... ועיין מה שכחתי לקמן סימן רע"ז ס"ק ו' [מוד], אמנם אם נשתנה לארמזם ממש מה שאין כן וסתן של סתם דיו, או אפילו רק לארמיומות רק שנשתנה מיד... מהר שגראה שאינו מחמת יושן, ועל כרחך יש חסרון הדיו שנעשת על ידי המצאה חרשה מסמכמים אחרים, ספר תורה כזה פסול מעיקרא אפילו מה... שקראו בו בשחירותו כי לא נכתב בדיו, ואסור להעביר על השמות שאינם נמחקים הדיו כדיו על גבי סיקרא דמוחק התחתון, ולענין קרשת השם אין חילוק... אפילו נכתב בכל צבע אסור למוחק, ואין חקנה לאותו ספר תורה, דלא יועיל העברת קולמוס בדיו מעולה, תדא דמה יעשה בשמות, ועוד דאם נכתב בצבע... והעביר עליו קולמוס בדיו פסול להאליה רבה שם ס"ק ה', והפרי מגדים שם [משכנות זכב אות ב ד"ה מה שכתב] שהשיג עליו שגה בהשתנו, וכאן הדיו שמקולקל... מחחילתו אינו דיו כלל וכשר צבעונים יחשב, ואמנם דיו שהוכחה מראיתה או קצת נתארם בתחילתו [רי"ל היבא שירדע שהדיו נעשית כרינה רק שלא נגמרה... מלאכתה], אם מעביר עליו בדיו שחור ומצהירו שפיר דמי, ובוה כתב המגן אברהם שם ס"ק ל"ח [ובתפלין] פסול מחמת שלא כסדרן, משמע אם לא נכתב... לפניו יכול להעביר עליו קולמוס, והיינו רלו יהא שריו כהה היה בכליו והוספי עליו דיו שחור נתקן בהכשר, ומה לי בכלי או על גבי קלף מצא מין את מניו... וניעור להכשירו, ואינו דומה לכותב בצבע ולא יועיל תעורבת דיו, וכאן על כל פנים דיו היא רק שלא נגמר מלאכתו, וליכא אלא משום שלא כסדרן, ע"ש,... וכל זה מביאר למעין היטב בדבריו, ושם הלשון מגומגם [קצח]: (יט) לכתבו בימין, כתב ברכי יוסף [אות י] בשם מהר"ם פרוינצל בחשובה כתי"י [תיא] סימן... ל"ג אין לכתוב ספר תורה ואף לחייג התנין בבתי ירים, אף שראשי אצבעות הבתי ידים חתוכים, בשגם הקור גדול, כי אינו כבוד לספר תורה, ע"ש [וכן כתוב... במעשה ורזק פרק ב' מהלכות ספר תורה ח' בשם הר"ם פרוינצל [שם], [ע"ש], ואף על שאין ראייה לרבר, וזכר לדבר עובדא וישכר איש כתר בקראי... סוף פרק מקום שנהגו [פסחים נו, א] רקרי ליה התם מחלל קרשי שמים דהוה כרחי ידיה בשידאי ועבדי עבודה, ופירוש רש"י [שם ד"ה כרחי] ויחציה פוסלת כו'... ועוד דבדין הוא, ע"ש: (כ) ש"ך קנה, עיין באר היטב [ס"ק ח], ועיין בשי"ד דמשמע מדבריו והדרפוס הוא כתיבה ממש וכשי לכתחלה לכתוב ספר תורה על... ידי דפוס, אכן בתשובת חות יאיר סימן קפ"ד פוסל, ועיין בספר בני יונה [סעיף כה] שהאריך בזה והעלה הרדן עמו, ויש לפסול אפילו דרעבא אפילו רק שום... אחת בדפוס, ואפילו אם רוצה לכתוב הדפוס על הקלף, ע"ש. ועיין בשערי תשובה באו"ח סימן של"ד ס"ק י"ג שכתב בשם שבות יעקב [תיא] סימן ט"ח אות... ספרים הנדפסים על ידי עוברי כוכבים דין קדושת ספר תורה יש להם כאלו נדפסו על ידי ישראל, ע"ש, אכן בחשבות חות יאיר שם כתב דאם נדפס על ידי...

הנהגות והערות 1. משובח זו נדפסה בגני... 2. שלם סוף עמוד קדי: 3. לפיט נכמ"ק לתול, אף... 4. הונא נכמ"ק מנורין... 5. י"ג סוף אומ ד, וס... 6. דנהגות מיימויות... 7. לפיט כמזן נשם ספר... 8. וזמה, וזאם עס סימן ד; 9. ר"ה כהנאות מיימויות... 10. יקור דין וי, ועיין תלמ'... 11. עס סימן מה אומ כה, אף... 12. ועי' נגמרת הוספס "מה... 13. יתין אף קשייה... 14. וכן הוא בספר... 15. אומה [סימן ר"ה] שהובא... 16. סוף ממהדורות וזן... 17. מק"ט:

הנצרות בישראל נחמה משה רבינו יעקב

עם ציונים מהש"ך

ערב א. נבדל ברימא נבדל כמלא דף י"ד ע"כ:

ב. לשון הרמב"ם בריש פרק ט' מהלכות ספר תורה, משבועת רבי נבדלמא שס, ופירש רש"י שם (ד"ה נבדל) נבדל בינוני:

(*) פירוש שבסוף הספר כי הספר היה נגלל (מתחילתו) (לפסו) [מקומו למחילמו] (לפסו):

ג. נבדלמא נבדל דף ל' ע"כ. לשון רמב"ם פרק ו' מהלכות ספר תורה ד"ו ד':

ציונים דר"מ א

עם ציונים מהש"ך

ערב ב. טור [עמוד ר']:
ב. טור [עמוד ר"א] בשם הרא"ש [ה"ק, ספר מורה סימן ט]:

הגהות והערות

ערב א. נוסף ממהדורת אר"י ח"ב (באר הגולה):

ב. מוקד ממהדורת ויין מקילת. וכלה ט"ו ס"ק ב:

על גב דכתיב אללה וכחב [דברים מ, א], ולא חתק [גיטין סז]:
ועוד נראה לי ראייה ברורה מפרק עגלה ערופה [טוטה] דף מ"ח [ע"ג] אכניס הללו של אפוד וחוטין אין כומדין אומם בדיו, שנאמר [שמות כה, יא; כז] פתוחי חותם, משמע חקיקה. ואין מטרעין עליהן כאלמל, שנאמר [שם, כ] במלואתם, שיהיו שלמות שלא יחסור מהם כלום. אלף כומב עליהם בדיו ומראה להם שמיר מנחוץ, על פני הדיו נחרץ האות, והן נבקעות מאליהם. ואם איתא דמעשה הדפוס הוה חקיקה, קשה מנא לן דהיה על ידי שמיר שהוא דבר שאינו מלוי, דלמא היה על ידי הדפוס וכדיו הדפוס שלנו ונמלא ספיר מתקיים פתוחי חותם, אלף נכרי הוא דמעשה הדפוס [מ] מקרי כתיבה ממש ולא חקיקה כלל: ושוב ראיתי בתשובת שאלות למהר"ר בנימין ז"ל [משאמ בנימין סימן טז] שכתב גם כן שמעשה הדפוס הוא קודש ככתב, מטעם דגם חקיקה היא קודש, והניח ראייה גם כן מעבד [גיטין סז]. אלף לפענ"ד אין נרדין לזה, כי הוה כתיבה ממש ואין כאן חקיקה, דמה לי שדומק את העט על הנייר או הנייר על האותיות של עופרת, אידי ואידי כתיבה היא. ומכל מקום לענין גט ודאי אין לעשות בדפוס כיון [מ] שקלם דומה לחקיקה, אלף לענין קדושת הספרים כל המיקל עמיד ליתן את הדיו:

סימן ערב

דין רוחב הרפין. ובו ד' סעיפים:

א אין עושיין ספר תורה (א) לא ארכו יתר על היקפו ולא היקפו יתר על ארכו: [הגה] (ב) פירוש יכוון שיהא חוט המקיף ירעות כל הספר לאתר שימפור ויגלל יהא ארוך כשיעור ארכו: יובמה הוא ארכו

(א) בגויל (ב) ששה טפחים (ג) שהם עשרים וארבע אצבעות ברוחב א (ד) אנודל של יד ובקלף או פחות או יותר והוא שיהא ארכו כהיקפו [ב] וכן אם עשה בגויל [פחות מ] ששה טפחים ומיעט הכתב או יתר על ששה והרחיב בכתב עד שיהיה ארכו כהיקפו הרי זה במצוה: [הגה] (ב) [א] והעמוד (ב) שנמוך הספר ב יט אומרים (ג) דלמטרף להיקף:

ב אורך כל שיטה שלשים אותיות כדי לכתוב ג למשפחותיכם שלש פעמים ולא תהיה קצרה מזה כדי שלא יהא הרף נראה באגרת ולא ארוכה יותר על זה כדי ד שלא יהיו עיניו משוטטות בכתב: (ג) משוטטות בכתב:

שהכתיבה גסה. וכן נוהגין: ד ש"א יהיו עיניו משוטטות כיון כשהשיטות ארוכות, וטועה בראשי השיטות:

ערב (א) בגויל ששה כו'. דהלוחות היו ארכן ורחבן ששה

טפחים [בנא כמלא יד, א], מרדכי [ה"ק רמו חתנות] וסמ"ג [עשין סה ק, ב]: (ב) והעמוד שבסוף הספר יש אומרים כו', כ"ל, וכן הוא בטור [עמוד ר"א]. אלף עמוד הראשון שנחמלמו אין מלטקף. ונלמד ממה שהיה בארון חלל שני טפחים ששם היתה ספר תורה מונחת, דכל שיש צעדי טפח יש צהיקפו שלשה, והיקף הספר מורה היה ששה טפחים, נמלא שעובי הספר מורה שני טפחים, והיינו עם העמוד שבסוף שהוא מוכרח להיות במוך הספר אחר הגלילה, אלף עמוד הראשון אינו צחשנון, כי הספר היה נגלל מסופו למחילמו כדלמריטן פרק קמא דבנא כמלא [יג, ב] לפי פירוש המוספות [ד"ה ועוטה], ואם כן עמוד הראשון היה מונח על הספר מורה ואינו נחשב בכלל עובי הספר מורה:

ערך להם פמהריק"ש

ערב סיף א והוא שיהא ארכו כהיקפו. טוך מעיני העמודים לדעת הרמב"ם [ספר מורה ט, ג]. יש חולקים:

ביאור הגר"א

ערב (א) [פתיח א] שהם עשרים וארבע כו'. כמו שכתוב בפרק קמא דעירובין [יו"ד ב] ובפרק ד' דמנחות [מ"א ב] ושאר מקומות: [ב] וכן אם כו'. ממה שכתוב שם [בבא בתרא יד, א] רב הונא כתב כו': [ג] [הגה] והעמוד כו'. עיין תוספות שם [עמוד ב] ד"ה תרי כו', והרמב"ם [ספר תורה ט, ג] חולק, והרא"ש [שם פ"א סימן נב] מסתפק בזה, ע"ש:

ערב (א) לא ארכו. עיין בתשובת פאר הדור להרמב"ם סימן ס"ו איך יהיה עשייה הספר תורה שיהא ארכו כהיקפו לא פחות ולא יותר, ע"ש באורך. ועיין בספר בני יונה [פתיח ב] עוד החבולות למצוא שיהא ארכו כהיקפו:

באר היטב

קודש ככתב, ומניח ראיות מה"ש דמוכח דדפוס מקרי ספיר כתיבה. ומכל מקום לענין גט ודאי אין לעשות בדפוס כיון שקלם דומה לחקיקה, אלף לענין קדושת הספרים כל המקיל עמיד ליתן את הדיו, עכ"ל:

ערב (א) אנודל כו'. כתב הרמב"ם פרק (י) [ט] מהלכות ספר תורה דין [ט] רוחב גודל האמור בכל השיעורים האלו ובשאר שיעורי המורה כולה היא אלכב הבינוני, וכבר דקדקנו במיעור ומלאותיה רחב שבט שעורות בינוניות זו כלל זו בדומק, והן באורך שמי שעורות בריות, עכ"ל, [ש"ך ס"ק א]:

(ב) שבתוך. כתב הט"ו [פ"ק ב] אלף בסוף. אלף עמוד הראשון שנחמלמו אין מלטקף. ונלמד ממלל הארון שני טפחים, והיינו שהעמוד שבסוף נכלל בכתבן שהוא מוכרח להיות במוך הספר אחר הגלילה, אלף עמוד הראשון היה מונח על הספר מורה ואינו נחשב בכלל עובי הספר מורה, עכ"ל. וכתב הש"ך [פ"ק ב] שדעת הרמב"ם דהיקף ששה טפחים נלא העמודים הם, ועיין שם

פתחי תשובה

ערב (א) לא ארכו. עיין בתשובת פאר הדור להרמב"ם סימן ס"ו איך יהיה עשייה הספר תורה שיהא ארכו כהיקפו לא פחות ולא יותר, ע"ש באורך. ועיין בספר בני יונה [פתיח ב] עוד החבולות למצוא שיהא ארכו כהיקפו:

(ב) ששה טפחים. ובדיעבד כשר [בפתחת], עיין סימן דע"ג סיף ה'. ועיין בתשובת רשב"ש סימן שכ"א שכתב דמכל מקום אין זה הדר להוציאו בצבור לקרות בו, ומה כבוד יתנו לו צבור, כי האדם יראה לעינים [שמואל"א טז, ז], והדר הוה אני מניחו לפי ראות עיני חשובי צבור, ע"ש. יופשוט דהוא הדין אם ארכו כרחבו אלא שאין בו ששה טפחים, כגון שמיעט הכתב, אין לקרות בו בצבור לטעם זה: (ג) דבמצרף. עיין בספר בני יונה [פתיח ג] שהעלה שאין העמוד מצטרף ובעינין שיהא אורך והיקף של הספר תורה מגדילים או הקלפים לבד שרים:

בית ועד לחכמים

קובץ הדושי תורה בהלכה ואגדה ושירת להלכה ולמעשה.

יהי ביתך בית ועד לחכמים.
(אבות א. ד.)

יוצא לאור פעם אחת בחדש.

העורך:

יוסף שמעון פאללאק

סאטמאר (רומניה).

כחירו לשנה: לרומניה 200 ל. לאנגליה 5 ש. לאמריקה 2 ד.
לשביץ 5 פ. לכלובקיה 40 כ. לאונגריה 4 כ. לגרמניה 4 מ. ליגור
סלביא 100 ד. לפולניה 8 ז. לצרפת 30 פ. לאוסטריא ובורנגלנד 5 ש.

הכתבת אל המערכת:

SIMON POLLAK, SÁTMAR, (Postfach 72) ROMANIA.

מתקבלת החתימה על הבוליה אצל הסוכנים:

באמריקה: J. J. Margolin, 1380 E. Parkway BROOKLYN, N. Y.

באוסטריא: Rabbin G. Hager, WIEN xx, Karlmeiselsstr. 4115

בהונגריא: Gelbmann Adolfné BUDAPEST Almási utt 6 5a.

ביוגוסלביא: Salamon J. Klein, BACS-PETROWASELO.

בסלובקיה: Nathan Kornblüh, HUSTE Maromaros.

בפולניא: P. Hirschprung, DUKLA.

בתים מעורר א' ומשומים פרשיות וס"ת מוזהות ומנלות כשרים עצהוים
אפי' למהדרין מן המהדרין. כאשר יעידון עליו כמה גדולי וצדיקי הדור שליטיא,
כמו שהי' למראה עיני הרה"ג המעריך היינו נמצאים אצלי למכור במקח השהה.
הלל בראנד. H. Brand, OLESZYCE (Polonia).

Cenzurat: Dr. Dossa.

נדפסו של נזיה יעקב ווידער סעאיני. — Tlp. Wider Seini Romania.

העורך: יוסף שמעון פאללאק, סאטמאר, שנה חמישית, חוברת י"ב.

ביה ווייטצען (אונגריה), סי' קס"ב.

7 ← הנה זענען כחצי קדש, אשך נשאל זעה זכ' זאר שצנע, והשיב דאסור לשורפם או לאזדס, ואותם שזוהגים להקל ולשרוף כ"ק שצלו או שנוחקו עושים הם, כי נושיב כי ע"י גניזה הם נרקצין ושריפיהם זהו כבודם, אין זעה טענת, וודאי ראוי ונכון לנהוג קדושה גדולה זנושנה וגו' ופירושיהם שיג זהם סרך קדושת ק"ה, וזכ"ת שצלה אונרו זנוגלה פ' זני העיר, שגוזזין אותם זזיהיק אלל תיח וזכ"ל חרס לזענן יעונדו ימים רבים, עיב נכון לעשות כן גם זכ"ק שצלו, והוצא זנוג"א ק"י קניד לפסק הלכה אולם הגאון זעל שזות יעקב ילא להקל ולדונס זשריפה וזחונת שלי אפשר לעשות חקנה זו זקהלות גדולות שזתרזתה זכל קנה וקנה זילוי ספרים כאלו עד שזנועט כל הזכות והחדרים לא יכילו זשזית כזקת יחזקאל ק"י ל"ז חלק עליו דאין להקל לשורפם זשזם דהקשרים הנדפסים נהפסים גיב זקדושה אף שזנזאר זשזית חו"י דהדפוס אינו קדוש זכר כ' זתשזכות ויב ק"י י"ט דקדוש וכ"כ זטויז ק"י רע"א וכן העלה זכ' גיב ק"י קביה ק"י י"ז והצי"א ראי לזה זקוטה דף ויח שזונרו שם אזניס הללו של אפור וזושן אין כוזצין אותן זדיו זשזם שזאנור פתוחי חותם אלל כותב עליהן זדיו וזוראה להם שזיר זנזחזן והן זקזעות וזאליהן זשז איתא דזנעשה הדפוס זוי חקיקה קשה זכ"ל דלזוז ז"י זדפוס וכדין זדפוס שלנו זנונאל שפיר זנתקיים פתוחי חוהם אלל זחר זשז דזנעשה הדפוס זניקרי זתיצה זשזם זנונס י"ש להצי"א ראי להיפך זזיוזאל דף ליח זן קזנלר לא רלה ללמד על זנעשה הזכת ופירש"י קזשר ד' קולזוסון זד' אלזעותיו זכות זש זן ד' אזותיות כאלת זשז איתא דהדפוס זוי זתיצה איב זשז לתן לזן קזנלר זש ז"י זכולין להקן להם דפוס זעייב ידפיסו זצי"א לת שש זן ד' זוכח דלאו זתיצה זניקרי רק חקיקה כזשיב זזני זנה זכיון דכולה זצי"א לא זנקרי זתיצה זעייב זשיב ע"ז זח"ס זחי גיטין דף כ' זזנונס זלא כל זוי רזיות זנה י"ש לדון זשזעס זחר דהנה חספרים נדפסים עתה ע"י כח זאלקטרי (זזאלטר) זאין זכ זש זש כלל זשזי כנעשה זזנילא זודאי לא חלה עליו הקדושה זנה זכזקת יחזקאל כתב שגם ע"י שזעל זכרי י"ש זש קדושה אולם זזנות זנקזתר לחלק כי הלל כל קדושהו דזנקרי זתיצה זשז זתיצה עלונה אונרו זגוני קית שזהזו זכרי זגז ולא עדיפא דפוס זוכת זע"י זכרי דאינה אלל זגניזה איב זינה לדידן דאין זכ קדושה זשרי זשריפה.

ישעי זילברשטיין אביד

זעה ז"ח סי' זעשה למלך על הרמב"ם.

ביה פילוב, סי' קס"ח.

ראיתי זזול"ח ק"י קסיג זנה שזעיר הרז זזוזזר ק' נטע שזעשזים לפי דעת זראה זזה כפי זזנזאר זכ"זו זזוהיק ראשונה זשהקדונה " ע"ז זשזעתל דרוחא פרזח זזי"י רוח זשזזז זזנין זשרי"א על ידוי זשזזז

ספר
כף החיים
 על שלהן ערוך אורח חיים

חלק א

סימנים א - פה

הלכות הנהגת הבוקר, ציצית, תפילין
 ברכות השחר, פסוקי דזמרה, קריאת שמע

מדברי רבותינו ראשונים ואחרונים
 ומדברי רבותינו המקובלים
 להלכה פסוקה

מאת הגאון המפורסם הפוסק הגדול המקובל האלקי
 רבינו יעקב חיים סופר זצוק"ל

הוצאה חדשה ומתוקנת
 על ידי ניני הגאון המחבר זצוק"ל
 מוגהת בדקדוק מכת יבת יד הגאון המחבר זצוק"ל
 ועל פי השוואה ללשונות הפוסקים
 בתוספת פיסוק ופתיחת ראשי תיבות

שנת

רבינו יעקב חיים סופר - הכף החיים זצוק"ל
 ה' תשע"ד לפ"ג
 פעה"ק ירושלם תובב"א

כף החיים

התוספות והראב"ד על שאר ספרים דדי בכסוי בעלמא נראה לו דאין צריך כלי בתוך כלי וכתב דכן מכוונת בכל בו דף ר"ד יעו"ש. ועיין פתחי עולם סימן ר"מ אות כ"א שכתב בשם חוקי דרך וחזו"ת יאיר דספרים בכתב אשכנזית משיט"א או שאר שאינם כתב אשורית אינם קודש ואפשר דלא חמירי כולי האי לענין איסור תשמיש בשעת הדחק, ומכל מקום אין לסמוך גם בזה הלכה למעשה אם אפשר עכ"ד. ונראה לי דאם לא אפשר יש להאפיל בכסותו רגליו פניו וראשו כמו שנכתוב לקמן אות טו"ב:

(טו) ספרים המודפסים צריכים דוקא כלי בתוך כלי. שו"ת אהל יוסף סימן ב', והביאו אשל אברהם סימן ר"מ אות א', וכן כתב משאת בנימין בתשובה סימן צ"ט, וכן כתב ט"ז ביוורה דעה סימן רע"א ס"ק ח', והביא דבריהם אליה רבה אות ב', וכן כתב חכמת אדם כלל קכ"ח אות יו"ד, קיצור שלחן ערוך סימן ק"ן אות ו'. מיהו מתשובת סם חיי שנדפסה בסוף הספר משמע דדי בפירש עליהם סדין בעלמא, ומכל מקום סיים והמחמיר תבא עליו ברכה יעו"ש, והביאו אהל יוסף ואשל אברהם שם, וכן כתב אליה רבה בשם חזו"ת יאיר סימן קפ"ז דיש להקל בזה בשעת הדחק, וכן כתב פתחי עולם בסימן זה אות ג' בשם סידור דרך החיים דבשעת הדחק יש להקל בספרים הנדפסים. ועיין לעיל אות י"ד ובאות שאחר זה:

ד (טו) שם. או שיניחם בכלי תוך כלי וכו'. כתב בספר שנות חיים למהר"ש קלוגר ז"ל סימן קי"ח דאם מכסים כל גופם האיש והאשה בשעת תשמיש אין צריך מחיצה או כלי בתוך כלי יעו"ש, והביאו פתחי עולם סימן ר"מ אות כ"ב. מיהו הרב פנים מאירות חלק א' סימן ע"ד כתב בפשיטות היפך זה יעו"ש, ועיין להרה"ג רב פעלים ז"ל בחלק א' סימן ט'. אמנם החסד לאלפים סימן ר"מ אות ח' כתב ז"ל ואם אי אפשר בענין אחר יש אומרים שמוותר לשמש בחדר שיש בו ספרים בזמן עונה וליל טבילה וליל יציאתו וביאתו מן הדרך על ידי שיאפיל בכסותו עכ"ל. על כן נראה כיון דיש פלוגתא בזה יש לעשות זה סניף לדבר אחר דהיינו לכל מקום שיש מחלוקת בין הפוסקים ואי אפשר לו לעשות כדברי המחמיר לאיזה סיבה שיהיה וצריך לילך כדברי המיקל יש לעשות זה גם כן שיאפיל בכסותו לכל גופו וגם פניו וראשו, ולא

סופרים וכו' עכ"ל יעו"ש. וכן רבינו הגדול בספר זבחי צדק חלק ב' בשו"ת אורח חיים סימן ל"ח העלה להתיר אם המזוזה גבוה למעלה מעשרה טפחים ויש עליה עור שמכסה אותה ואת שם שדי יעו"ש. ועיין להרב לחם חמודות בהלכות מזוזה אות מ"ו. על כן לכתחלה יש להחמיר ולחוש לדברי המגן אברהם ודעמיה, ובדיעבד יש להקל אם המזוזה גבוה למעלה מעשרה טפחים ומכוסה בכיסוי אחד וגם שם שדי יהיה מכוסה, ואף על פי כן יש להאפיל בכסותו בעת תשמיש שלא ייראו רגליו ופניו וראשו וכמו שנכתוב לקמן אות טו"ב:

יד) שם. או שיניחם בכלי תוך כלי וכו'. והוא הדין אם יש בבית ספרים אפילו של גמרא אסור לשמש בו מטתו עד שיוציאם או שיניחם בכלי תוך כלי כמ"ש בסימן ר"מ סעיף ו'. וכתב הפרי מגדים באשל אברהם בסימן זה אות ב' ז"ל יראה לי ספרים המכורכים ומסובבים מכל צד אפילו הכי צריך כלי בתוך כלי ואין הכריכה חשוב כי אם מגוף הספר כמו בשלשלת כסף דלאו תיקון מיקרי עכ"ל. ועיין לעיל אות ד'. ולי נראה דדוקא לענין תלייה לא חשבינן להו ככלי בפני עצמו דכיון שהם מחוברות לספר הוי כאילו תולה הספר בעצמו ויש ביזיון, אבל לענין כסוי שצריך כלי בתוך כלי חשבינן הכריכה לכלי אחד ויכסה עוד בכלי אחר, וכמו זכוכית דלא חשבינן לה כסוי לגבי ערוה כמ"ש סימן ע"ה סעיף ה' ולגבי כסוי כלי תוך כלי חשבינן לה לכלי אחד כמו שכתב מגן אברהם ס"ק ב' והבאנו דבריו באות הקודם, וכן כתב החסד לאלפים בסימן ר"מ אות ח' דספרים שיש להם כריכה חשיב כחד כסוי וצריך לכסותם בכסוי אחר שאינו מיוחד להם עכ"ד, אחר כך ראיתי בשו"ת אהל יוסף סימן ב' שכתב דהכריכה לא חשיבא כסוי כלל וצריך כלי בתוך כלי חוץ מן הכריכה יעו"ש. מיהו נראה דספרים הנדפסים יש להקל ולחשוב הכריכה לכסוי כלי אחד ולכסות עוד בכלי אחר שאינו כליין, כיון שיש מקילין בספרים הנדפסים כמו שנכתוב באות ט"ז: L

טו) ספרים תלמוד צריך כלי בתוך כלי. סימן ר"מ סעיף ו', אליה רבה אות ב'. וכתב פרי מגדים באשל אברהם אות ב' דהוא הדין סידורי תפלות בענין כלי בתוך כלי ואפילו כתב גימשה"ט יעו"ש. ועיין אליה רבה שם שכתב על מה שכתב הבית יוסף בשם

76

←

כנה ואם שנייה ח"ן מיוחד יוסף) ועיין לקמן סימן ר"י תחת מרגלותיו יוכן אב כלי ואפילו אין אשתו י

עוד אלא נכון לכל אדם ל ועוד שמא ישכח איזה ספר ולא אדעתיה לכסותו ות

ח) שם. או שיניחם בכל לניירות שתולין שמות ופוסקים אסור לשמ שיניחם בכלי תוך כלי, ונ צרכיו. חסד ל

ט) שם. שאם הוא מי כאחד. כתב הו

עושים אותם האנשים ש הספרים וכל דבר שבקדו במסמרים, דכל שהוא מיו כסוי כלי תוך כלי, וכן אב במקום שעושים שם תשנ יכסנה בכמה כסויין מתחי חשיבי, אלא צריך שיניח בדבר שאינו מיוחד לה כי עכ"ל. מיהו הרב חכמת א כתב דבין מזוזה או שאו שני כלים שיחשב אחד המזוזה בנייר ואחר כך הנ ונראה דבספרים המודפסי חכמת אדם כיון שכלאו ז לעיל אות י

ד) שם הגה. ואם שניו מילתא דו לאפוקי מאי דמשמע מדנ באמת אין סברא דתרי ומהרש"ל הגיה הלשון וכו הגיה הגהה אחרת ופירש דרך חריף, ודו"ק היטב. ו א. ועיין בית יוסף וב

הנה ולא שניהם אינן מיוחדים להם או שהפנימי אינו מיוחד להם והחיצון מיוחד להם מותר (ג) יוסף) (ועיין לקמן סימן ר"מ סעיף ו'): ג' אפילו להניח בכלי תוך כלי אסור להניחם תחת מרגלותיו וכן אסור להניחם תחת מראשותיו כנגד ראשו אפילו בכלי תוך כלי ואפילו אין אשתו עמו אבל שלא כנגד ראשו אם אין אשתו עמו מותר ואם אשתו עמו צריך כלי בתוך כלי:

בף החיים

(כא) שם בהגה. או שהפנימי אינו מיוחד וכו'. אבל אם הם בכלי אחד אפילו אותו כלי אינו מיוחד להם אסור. לבוש, שתילי זיתים אות ג'. והוא פשוט:

(כב) שם בהגה. והחיצון מיוחד להם מותר. וכל שכן איפכא. לחם חמדות פרק מי שמתו אות קס"ג, ב"ח, אליה רבה אות ב', שתילי זיתים אות ד', פתחי עולם אות ד':

(כג) סעיף ג'. אפילו להניח בכלי תוך כלי אסור להניחם תחת מרגלותיו. מפני שנהוג בהם מנהג בזיון. בית יוסף, לבוש, מטה יהודה אות ה'. ואפילו אין אשתו עמו. רבינו זלמן אות ו'. והוא פשוט:

(כד) שם. אבל שלא כנגד ראשו אם אין אשתו עמו מותר. פירוש אפילו בלא כלי תוך כלי. ט"ז ס"ק ג' ועולת תמיד אות ב' ומגן אברהם ס"ק ג', ודחו דברי הב"ח שכתב צריך כלי בתוך כלי יעו"ש, וכן כתב סולת כלולה אות ד', מטה יהודה שם, רבינו זלמן אות ו', שתילי זיתים אות ה':

(כה) שם. ואם אשתו עמו צריך כלי בתוך כלי. בבית יוסף כתב בשם רבינו יונה דהכר והכסת חשוב כלי אחד, אלא דמשם הרמב"ם כתב דצריך להניחם כלי בתוך כלי קודם שיניחם בין כר לכסת וכתב וכן הלכה. וכתב המגן אברהם ס"ק ד' מדישנה הבית יוסף לשון הרמב"ם שמע מינה דסבירא ליה דאין צריך אלא כלי אחד והכר מיקרי כלי שני וכן משמע בתוספות דף כ"ד סוף ד"ה והתני רבי חייא וכן כתב האגודה עכ"ל, וכן כתב רבינו זלמן שם, שתילי זיתים אות ו'. אמנם המאמר מרדכי אות ו' כתב דגם בשלחן ערוך כך כוונתו כמו שכתב בבית יוסף ואף על פי ששינה קצת מלשון הרמב"ם, וכתב וכן נראה שהבין עולת תמיד דברי השלחן ערוך ודלא כהמגן אברהם שלא פירש כן דברי השלחן ערוך ומה ששינה מרן ז"ל מלשון הרמב"ם היינו מפני שרצה לחלק בין

עוד אלא נכון לכל אדם לנהוג כן חדא משום צניעות ועוד שמא ישכח איזה ספר או איזה דבר מכתבי קודש ולא אדעתיה לכסותו ותהיה זה לו לרווח והצלה:

(ח) שם. או שיניחם בכלי תוך כלי וכו'. והוא הדין לניירות שתולין בבית היולדת שכתוב בהן שמות ופסוקים אסור לשמש בו מטחו עד שיוציאם או שיניחם בכלי תוך כלי, וכל שכן שאסור לעשות שם צרכיו. חסד לאלפים אות ב':

(ט) שם. שאם הוא מיוחד אפילו מאה חשובים כאחד. כתב החסד לאלפים אות ב' לא יפה עושים אותם האנשים שמיחדים איזה כסוי לכסות הספרים וכל דבר שבקדושה אשר בבית וקבוע שם במסמרים, דכל שהוא מיוחד להם לא נפקי ידי חובת כסוי כלי תוך כלי, וכן אם המזוזה היא תוך החדר או במקום שעושים שם תשמיש של גנאי לא מהני אם יכסנה בכמה כסויין מתחילת עשייתה דכולן כלי אחד חשיבי, אלא צריך שיניח מסמר קטן על גבה לכסותה בדבר שאינו מיוחד לה כי היכי דליחשיב כלי תוך כלי עכ"ל. מיהו הרב חכמת אדם ז"ל כלל קכ"ח אות י"ד כתב דבין מזוזה או שאר ספרים אם עשה מתחילה שני כלים שיחשב אחד לכלי בתוך כלי כגון שכרך המזוזה בנייר ואחר כך הניחה בתיק שלה מותר עכ"ל. ונראה דבספרים המודפסים ובמזוזה יש להקל כהוראת חכמת אדם כיון שבלאו הכי יש מקילין כמו שכתבנו לעיל אות י"ד ואות ט"ז:

(ך) שם הגה. ואם שניהם אינם מיוחדים וכו'. הא מילתא דפשיטא אלא דאצטריכא ליה לאפוקי מאי דמשמע מדברי תלמידי רבינו יונה, אבל באמת אין סברא דתרי דאינן כליין לא יועילו, ומהרש"ל הגיה הלשון וכמו שכתב בשמו הט"ז, והט"ז הגיה הגהה אחרת ופירש דברי תלמידי ה"ר יונה והוא דרך חריף, ודו"ק היטב. ברכי יוסף בשו"ת ברכה אות א'. ועיין בית יוסף וב"ח, מאמר מרדכי אות ד':

ספרים דדי בכסוי בעלמא
ך כלי וכתב דכן מבואר
ן פתחי עולם סימן ר"מ
דרך וחות יאיר דספרים
שאר שאינם כתב אשורית
י כולי האי לענין איסור
מקום אין לסמוך גם בזה
כ"ד. ונראה לי דאם לא
רגליו פניו וראשו כמנהג
אות ט"ב:

ים דוקא כלי בתוך כלי
י סימן ב', והביאו אשל
וכן כתב משאת בנימין
ב ט"ז ביורה דעה סימן
ז אליה רבה אות ב', וכן
אות י"ד, קיצור שלחן
נתשובת סם חיי שנדפסה
יש עליהם סדין בעלמא,
תבא עליו ברכה יעו"ש,
הם שם, וכן כתב אליה
י"ד דיש להקל בזה כשעת
בסימן זה אות ג' בשם
זחק יש להקל בספרים
י"ד ובאות שאחר זה:

תוך כלי וכו'. כתב בספר
ש קלוגר ז"ל סימן קי"ח
והאשה בשעת תשמיש
תוך כלי יעו"ש, והביאו
כ"ב. מיהו הרב פנים
כתב בפשיטות היפך זה
לים ז"ל בחלק א' סימן
ן ר"מ אות ח' כתב ז"ל
ז אומרים שמותר לשמש
עונה וליל טבילה וליל
רי שיאפיל בכסותו עכ"ל.
ז בזה יש לעשות זה סניף
קום שיש מחלוקת בין
ת כדברי המחמיר לאיזה
זרי המיקל יש לעשות זה
זפו וגם פניו וראשו, ולא

התוספות והחיצון מיוחד להם מותר

לכתיבה, ומ"מ אין כדאי לכתוב בנוצת ברזל, חדא דנוקב, ועוד דהתורה מארכת ימים והברזל מקצר, ואף בחידושי תורה נכון לבלי לכתוב בקנה ברזל מטעם זה:

כשנתיישן נעשה כהה, אמנם אם נהפך לגמרי לאדום וודאי דאין לקרות בו שהרי עיקר הדיו הוא השחרות כמו שכתב הרמב"ם, ובנדה [כ]. שנינו שחור כחרת מאי חרת דיו ע"ש. ואם יכול להעביר הקולמס ולתקן מה טוב כמ"ש באו"ח שם סעיף כ"ז, ואפילו אין האות ניכר כלל דבתפילין פסול מ"מ בס"ת כשר, דבתפילין צריך כסדרן משא"כ בס"ת, אך בהעברת קולמס בשמות יש להתיישב דאולי עדיין הוה כתב כשר ונמצא שמוחק את השם:

לט הרבה מהגדולים פסקו דמעשה הדפוס הוה ככתיבה [ט"ז סק"ח ומג"ח סימן ל"ג סקנ"ו ונית שמואל סימן קכ"ה סק"ג ומשנות משאל בנימין (ס"ו)], ויש מהגדולים שפסלו [פומ יאיר סימן קפ"ד ויני יונה (סק"ו) ורש"ס סימן קפ"ד]. והנה כפי שאנו רואים מעשה הדפוס כן הוה, שמעמידים אותיות כדי הדף ומושחין האותיות של כל הדף בדיו שחור ואח"כ משימין הנייר על כל הדף ונדבק בהנייר הדיו של האותיות על כל הדף בבת אחת, והוי ככתיבה ממש דמה לי אם כתב בהדיו על הקלף או משים הקלף על הדיו, אם לא למאן דס"ל דדיו של צבע אינו דיו כמ"ש והדיו של הדפוס הוה צבע בעלמא, אבל לפי הנראה מדברי הרמב"ם והרא"ש אם רק הוה שחור כשר כמ"ש בסעיף כ"ז, אם לא שנאמר דהשמת נייר על הדיו לא מקרי כתיבה. וזהו וודאי דעתה שעושים במוכני שמגלגל הנייר על האותיות והמוכני הולכת מעצמה בלי שהאדם יניע אותה וודאי אין זה כתיבה, דזהו פשיטא דהאדם צריך שיכתוב ולא כשנכתב מעצמו. ופשיטא שבדפוס אין שום כוונה לקדושה כמובן, ומ"מ הוה וודאי קדוש אם לא כקדושת ס"ת אבל קדושה מיהא יש בהם ואסור לשורפן ולהשתמש בתשמיש בזוי, ואין ספק בזה: **L**

לו צריך לכתוב כיד ימינו כמו בתפילין באו"ח סימן ל"ב (ס"ה) דדרשינן לקשירה בימין בס"פ הקומץ רבה (ב) מדכתיב (דניס ו ס-ט) 'וקשרתם' וכתבתם' מה כתיבה בימין דכל בני אדם כותבים בימנם אף קשירה בימין, וממילא כיון דקשירה בימין גם כתיבה בימין וילפינן ס"ת ומזוזות מתפילין, ולפ"ז איטר יד ימין שמניח תפילין בימין וקושר בשמאלו גם כתיבתו בשמאל:

לח כתב רבינו הרמ"א בסעיף ז', י"א שיש לכתוב בקולמס של קנה ולא בנוצה. עכ"ל. ואמת דאמרינן כן בתענית [כ]: דזכה הקנה שיטלו ממנה קולמס לכתוב בו ס"ת תפילין ומזוזות ע"ש, ומלשון זה עצמו מוכח שאין זה חובה אלא שכך נהגו, וראיה שהרי במס' סופרים מבאר כל דיני כתיבת ס"ת ולא הזכיר במה לכתוב ע"ש. ועתה לא נהגו לכתוב בקנה מפני שאין אנו יכולין לכתוב בקנה, וכותבין בנוצות עופות טהורים שטובים מאד

ערב דין אורך ורוחב הס"ת ואורך השיטין ובו י"ב סעיפים:

וכו' וכל אלו השיעורים למצוה ואם חסר או הותר לא פסל. עכ"ל. דדבר זה דארכו כהקיפו הוה דבר קשה מאד, שהרי בגמרא [נ"ג יד.] איתא דרב הונא כתב שבעין ספר תורה ולא איתרמי ליה אלא חד ע"ש, ואם היה זה לעיכובא היה בקושי למצוא ס"ת כשרה, אלא דאינו מעכב. ועכ"פ נראה דששה טפחים אינו אפילו לכתחלה למצוה, ורק בגויל שיעור הכתיבה כן הוה המדה וכן משמע בגמרא שם, ואע"ג דמדת הלוחות והס"ת שבארון אצל

א כתב הרמב"ם בפ"ט (ס"ה) אין עושין ס"ת לא ארכו יתר על הקיפו ולא הקיפו יתר על ארכו, וכמה הוה ארכו, בגויל ששה טפחים שהם כ"ד אצבעות ברוחב אגודל של יד, ובקלף או פחות או יותר והוה שיהא ארכו כהקיפו, וכן אם עשה בגויל פחות מו' טפחים ומיעט את הכתב או יותר מו' טפחים והרחיב את הכתב עד שיהא ארכו כהקיפו ה"ז כמצוה. עכ"ל. וכתב עוד (ס"ה) דשיעור הגליון למטה ד' אצבעות ולמעלה ג' ובין דף לדף שני אצבעות

נטס
ילא
צים
גשן
שול
וקא
ג"כ
הוא
מ"א
כתב
י"כ,
אים
מפני
אנו
אחר
רים
דדיו
חור,
גם
אנו
שהם
זאור
אך
יניה
מגדים

שום
וי"א
יבריו
[קג].
קאי,
לגונזו
בדיו,
[ששס]
זובים
ע"ש.
אלא
בדיו
:

מראה
ם רק
מראה

מגזורה ככ"ח
512 ורק

כלל, ולכך כתב המג"א דרך קצת משמע דשרי, ואין הוכחה ברורה בזה.

וה"בך לדינא אין לזוז מדעת הט"ז דמוכח מדבריו להדיא דיש חלוק בין עשיית צרכיו לתשמיש, ולעצוב דברי הט"ז ולאחוז דברי המג"א שהיו לו רק ספק. וביאר דבריו כבר ראית בעלמך סמירת דבריו, וכפרט שהבאתי לך ראיה מדברי הט"ז כמ"ש במכתבך הראשון לך, ויותר אין להאריך בזה.

ובי"ש ראיה ממה שמותר לקרות ק"ש בלילה כנגד ערוה [סי' עה ס"ו], באמת אין ראיה כלל, דהתם עיקר האיסור ממנו, שהוא לא יראה הערוה, וכיון דהוי בלילה שאינו רואה, לא שייך בזה איסור רואה את הערוה. אבל בגדון דידן, הוי האיסור שהספרים רואים דבר ציון, ולהספרים לילה ויום שוין. וכן כתבת בעלמך, רק שאח"כ דחית זה מכח דשניהם מחד קרא נפקא [ברכות כה, ב]. אך באמת זה אינו, דהנה בכתוב נאמר [דברים כג, טו] ולא יראה כך ערות דבר, והקרי הוי ולא יראה כך ערות דבר בצירי, והכתיב הוי יראה בחיוב הוי"ד, ודרשין הקרי והכתיב, כמו בפסוק יראה כל זכורך [שמות כג, יז] עיין בפ"ק דסנהדרין [ג, ד].

וא"כ ה"נ דאיסור לעשות דבר ערוה נגד ספרים, דרשין מכת הקרי דכתיב יראה, שלא יראה ממנו ערוה דבר לאחרים לדבר שבקדושה. וכן דרשין הכתיב, ולא יראה כך, שהוא לא יראה ערות אחרים כשאומר דבר שבקדושה. ולכך אם הוא רואה ערות אחר, דדרשין הכתיב שלא יראה בחיוב, זה משמע דוקא שלא יראה הוא, וכל שאינו רואה מותר. אבל הקרי דקריין יראה בצירי, דמשמע שלא יהא נראה לאחרים, בזה מה בכך דהוי לילה, כל שאפשר בשום אופן להיות נראה אם נראה, ממילא בשום אופן אסור, וז"ב ונכון.

ותדע דממקומו הוא מוכרע, דאלת"ה א"כ קשה האידך משכחת לה דין כלי תוך כלי דבעינן בספרים, ובס"ת בית אחר, הרי בלילה מותר לקרות ק"ש כנגד ערוה אף כלי כסוי כלל, א"כ ה"נ כיון דתשמיש הוי רק או בלילה או במקום אפל, למ"ל מחילה וכלי תוך כלי, בלאת"ה מותר כיון דהוא לילה וחושך. ובע"כ דדין זה שאני מדין הקורא ק"ש כנגד הערוה, א"כ ה"נ בזה, כמו דבעינן כלי תוך כלי או מחילה, בעינן נמי שלא יהיו הספרים מגולים וא"ש ודו"ק.

בידו היה נראה דאם מכסין האדם והאשה עלמן בשעת תשמיש שלא יהיו נראין, מותר בלי מחילה וכלי תוך כלי, והיינו שיהיו מכוסין ממש, אף הראש והפנים ואין די מכסוי הגוף לבד ודו"ק. ודוקא אם הם מגולין, ורק את הספרים הוא מכסה, בזה להיות הספרים מכוסין לא מהני כיסוי אחד, רק כלי תוך כלי. ואך אם האיש ואשתו מכוסין, א"כ לא נראה הערוה כלל, בזה די בכסוי

לחומר, וא"כ שוב הוי גורה לגורה ולא גזרינן, וכמ"ש התוס' שם בסוגיא [ד"ה שרא], וכמו שבן במירא מתיר [שם יד, ב] בקום מהאי טעמא. ולכך הוצרך לומר מכח מחמר, כיון דחייב חטאת ממילא במויד הוי בכרת, ובספק כרת מודה הרמב"ם דהוי מן החורה, ולכך גזרינן משום נסיוני. וא"ש דמוה הוציא הרמב"ם דין שלו ודו"ק.

מונה עפ"י כתיי על א"ח שנת תקפח

תשובה קיח

לסימן רח ט"ו

7 ← ע"ד מ"ש להשיג על מ"ש שאם נראין הספרים למעלה, לא מהני גבוה יו"ד ורחב ד'. וע"ז הקשית מדברי המרדכי [שבת סי' שיא] שהביא המג"א בסיומן שט"ו [סק"ג], ואני כתבתי דהמרדכי מיירי לענין להשתין בפירוש יע"ש, אבל לתשמיש לא מהני אם הספרים נראין למעלה. וע"ז הקשית שוב מדברי המג"א [כאן] ס"ק ט"ו שהביא ראיה לדין הסירוים מזה, ולא מחלק כחלוקו עכמ"ד.

הגדה למה לא דקדקת בלשון המג"א, שחטלה אדרבא הוי פשוט לו לאיסור, ואח"כ כתב ועמ"ש בס"י שט"ו משמע קצת דשרי, ומה זה שכתב לשון קצת, הרי כן מפורש שם להדיא דמותר אף שהספרים נראין. אך הוא הדבר אשר דברנו, דמהתם אין ראיה גמורה, די"ל להשתין שאני, לכך כתב דהוי רק קצת ראיה, מדקתם המרדכי ולא ביאר לתשמיש אסור מחילה בהך. זה כתבתי לפי הבנתך בכוונת המג"א, דראיתו הוי מן המרדכי, אעפ"כ היה לך להבין שהמג"א עצמו מסופק בזה, וכיון שכתבתי לך בחטלה ראיה מן הט"ז ציו"ד ה"ל מוחה [סי' רפו סק"ה] שפשיט ליה לחלק בין עשיית צרכיו לתשמיש, ודאי אין ספקו של המג"א מוציא מידי ודאי של הט"ז.

אך באמת אין ראיות המג"א מגוף המרדכי, רק כוונתו מן דברי הרמ"א בהג"ה שם [סי'א] דאוסר לעשות מחילה לפני הספרים לשמש מטמו, והמג"א לטעמו אזיל שכתב [סק"ג] דבחורת כסוי בעלמא מותר לעשותו בשבת, ובע"כ התם מיירי דהיו נראין למעלה, לכך לא מהני בחורת כסוי רק בחורת מחילה וזה אסור בשבת, א"כ בע"כ הרמ"א מיירי רק בנראין למעלה, לכך משמע דאף בנראין למעלה מותר לשמש, ולכך כתב רק משמע קצת, דבאמת אין ראיה משם, די"ל דלעולם אין נראין, רק אם הוי מטעם כסוי היה בעינן שני כסוים וכלי תוך כלי, דאף שהספרים מכוסין, הוי כליין דלא מהני, אבל אם מטעם מחילה מהני, וא"כ כלי תוך כלי. ועוד אף אם מיירי שהספרים מונחין בענין שנראין מלמעלה, יש נ"מ דאם הוי מחילה, די מלמעלה בכסוי חל אף שלא הוי כלי תוך כלי.

של שנות חיים
אלוה ת"י
ברוך ה' אלהי קאויכר צ"ל

כיון דהוי לחובת היום ברובי נמי מצרכין וז"ע בזה והנן זה.

מוגה עפ"י כתי"י על אר"ח שנת תקפח

יראה בך ערות דבר, ולא הקרי ולא הכתיב, ומותר ממ"נ והנן זה ודו"ק היטב.

מוגה עפ"י כתי"י על אר"ח שנת תקפח

הוספה

לחבורי שנות חיים סימן קיט

אעתיק מ"ש בזה להרב התריף מוהר"ר צבי הירש הלוי הורוויץ ב"י

תשובה קיט

לסימן תרטח טע"ף א

הגדה מה שהעיר על מצורי שנות חיים סימן קי"ט מ"ש ראייה לענין קידוש בשמיני עזרת ממה דאמרין בסוכה דף מ"ז ע"ב דקאמר שם לא ברכת המזון ולא פלה, ולא אמר לקידוש, ותמה רי"מ דהרי קאמר הש"ס ה"ג מסתברא וכו' דאי זמן הרי זמן כל שבעה מי איכא, וא"כ איך יכול לומר לקידוש דקידוש כל שבעה מי איכא. הנה לכאורה יפה אמר, אך באמת אני מתחזק לו טובה כי כשעוררני בזה עמדתי על כוונת הש"ס, דאין לו הצנה דקאמר והא בעי כוס כוס כל שבעה מי איכא, ומה קשיא אטו כל יומא א"א שיהיה לו כוס ולבדך עליו זמן, וגם מה קאמר לימא מסייע ליה לר"ג דאמר זמן אומרו אפילו בשוק, ותמוה מנ"ל דלר"ג לא בעי כוס דלמא כוונת ר"ג הוה דאמר אפילו בשוק ועל הכוס דנטול כוס בידו ומנ"ל דלר"ג לא בעי כוס, וגם מה משני דאתרמי ליה מהו לשון דאתרמי ליה הו"ל לומר דהכוונה שיאמר על הכוס.

וה"כ נראה הכוונה, דודאי בשביל זמן לחוד לא בעיין כוס דהרי מצרכין גבי תנוכה ופורים ויה"כ זמן בלי כוס, רק מה דס"ל דזמן דיו"ט בעי כוס היינו שיאמר קידוש עליו ובקידוש הוי על הכוס ואז שייך זמן דיו"ט, אבל בלי קידוש וכוס לא שייך לומר זמן דיו"ט. ולכך חסלה הוי ס"ד דעשה קידוש ביו"ט כדין רק דשכח לומר זמן, ולכך פריך והא בעי כוס וכאן א"א לקדש כיון דכבר נעשה הקידוש בלילה, ולכך שפיר קאמר דלימא דמסייע ליה לר"ג דאמר זמן אומרו אפילו בשוק, א"כ הוי ודאי בלי קידוש דהרי קידוש בעינן במקום סעודה, וא"כ אם הוי בלי קידוש הוי בלא כוס דהכוס שייך רק בקידוש, ולכך משני דאתרמי ליה שלא עשה קידוש ג"כ ביו"ט ואז אומר קידוש על הכוס עם זמן ובמקום סעודה, כן נראה לי ברור כוונת הסוגיא. וא"כ נתחזקה ראייתי דאין דוחה הש"ס דלעולם בעי כוס רק דאתרמי ליה שלא קידש קודם, וא"כ ס"ל דגם קידוש אומר כל שבעה אם לא קידש מקודם, א"כ הו"ל לומר לקידוש ומדלא אמר לקידוש מוכח דאינו אומר קידוש על הכוס כל שבעה אף דלא קידש מחלה ומוכח דלא בעי כוס ומסייע לר"ג, ובע"כ מדלא קאמר כן מוכח דבקידוש אם אומר בחג הסוכות א"ל לחזור, ונתחזקה ראייתי בעזה"י. דברי הכותב על רגע חלא. ומה שהקשה על דברי

הגדה מצורי בפנים העליתי דאם הזכיר יוס חג הסוכות הוה זריך לחזור. וכעת ראייתי שהדבר ז"ע מן הש"ס דסוכה דף מ"ז ע"ב מ"ש מאי לאו זמן, לא בהמ"ז וחפלה. וקשה טובא למה לא הזכיר גם קידוש שביו"ט זריך לקדש והו"ל להזכיר גם קידוש על הכוס דמוכר בו שמיני עזרת ולמה השמיט קידוש. והנה לכאורה היה ראייה מזה דקידוש על הכוס ביו"ט הוי רק דרבנן, לא כדעת השיטה מקובצת [ב"ה ד, ד, ד"ה ירושלמין והמהר"ל [ס"י לג] שהבאחי בהשמטות לסי' (תקפ"ג) [תקפ"א, בספר החיים] דס"ל דקידוש ביו"ט הוי של תורה, רק דהוי דרבנן, ולכך כיון דשם רצה לומר הטעם שאין מעכבין זא"ז וזה תליא במה שחלוקין מן התורה, דבמה שחלוקין מדרבנן אין זה חילוק לענין של תורה, ולכך לא נקט רק מה שהן חלוקין מן התורה ולכך נקט בהמ"ז וחפלה דהוי מן התורה, אבל קידוש על הכוס דהוי רק דרבנן לא נקט ליה. מיהו זה שייך רק להסוברים דחפלה דאורייתא, אבל להסוברים דכל חפלה הוי רק דרבנן א"כ נקט גם דרבנן ולמה לא נקט קידוש על הכוס נמי. מזה היה מוכח דבקידוש על הכוס אם עבר והזכיר חג הסוכות נמי מהני, כיון דכבר הזכירו מפורש בחפלה די אף אם הזכיר אח"כ בלשון חג הסוכות נמי יא, אבל בחפלה אף בדעבד לא יא אם אמר חג הסוכות, ולכך נקט הני מה שמעכבין אף בדעבד כגון בהמ"ז וחפלה, אבל מה שדעבד אינו מעכב לא תנא ליה, ומוכח מזה דלא ידי קידוש אם הזכיר חג הסוכות להסוברים דחפלה רק דרבנן וז"ע.

והגדה בהייתי שם מעיין בסוגיא ראייתי דשם מפורש בלשון רש"י [ד"ה ברכת המזון ע"ש] דמוכר חג שמיני עזרת הוה, ולא כלשונינו שמיני עזרת חג הזה. גם הוי קשה לי על הש"ס שם [ע"א] מה ראייה מיימי משם מהא דרב הונא בר ביזנא וכל גדולי הדור אחו מאפר ואקלעו בסוכה בשמיני ספק שביעי מיחז יתני ולא מצרכי, ומה ראייה הרי גם לפי מה דדוחה הש"ס דהוי ס"ל דאינו מצרכי רק יוס א' נמי הוי דלא כהלכתא, א"כ נימא דהם ס"ל כרבי אליעזר [שם כו,א] דאמר מי שלא אכל בליל יו"ט א' משלים ליל יו"ט אחרון, וכיון דאחו מאפר לכך יא די רח"י דהורח חלומיו ולרד לא צרכו כיון דהוי רח

איכא ציון כחזי קדש אך דמינו כיון שמוכח בחיד
כלי המעדיליאן אף שגמל אי כלה לך הזכוכים ים
ווקוס להקל עפושיל אך כיון שמדברי הרמ"ם נביה"ם
נראה שאינו חילן חין להקל אלא"כ מביחו בחיד
כיס הצנר וכדומה.

ובדבר אם מותר לללו ככל על קם וחנן הניסק
ובוער וכבר ראו עיניו דברי האחרונים
צדין ללי"ם ככל על נייר אך שכתמק צדין קם
וחנן ולא אדע מהו הכי כיון דנחת לללו צנר
ע"כ קם וחנן דמיקרי כלי מתיקב כמ"ם צפי"ו ק"ט
קט"ו מתי"ם דנחת לללו ככל וידוע כי בעת
הכחחו על החנן יכנה מיד החנן מחתתו אבל
הוא לללו ע"י האש מקצ"ב וחסו הסנור שחתתו
אבל עכ"פ ישי וקוס לרס לזוב ואם קפיקו אם
אש של קם וחנן דינו כאש צדאי אם כואים שכללה
הכבד צו מהני והכי צטרפת הפנה מצואר צפי"ד
דפנה מ"ג שרפה שלא צעלים וכ"ו אפי"ו בקס אפי"
בצנחא כשרה.

סי' שני"ח

עד להרב הג"ל

מכתבו הגיעני וע"ד שאלתי צבי"ם שגמלא צה
טפה דס וקהם צכלי מעלי"ע אם אוסר
הכלי הנה לכאורה אף דמצואר בחט"ו ח"ס י"ד
ק"י י"ע דהגומע צילה ח"י מיקרי אוכל ולא משקה
וצלחה סגן הוא צפי"ם דצילה ג"י ע"כ צילה איכלא
ופירוח אוכלא לאסיקי משקין דלאו אוכלא אבל
צבר כחצ צופ"ו ק"י ק"ה דלענן כצוס לא חל"י
אם דינו כאוכל או כמשקה וכל שמתענע צו י"ש
צו דין כצוס וכיון דק"י"ל דצוס אוסר צכלי גס
צאיסור דרצנן כמ"ם צמ"ס ק"י פ"ו ק"ק"א ואף
דס צבי"ם הוא ספק אם צחלמון או צחלצון הכי
אין ק"י"ל דגס צפק כצוס אס"ר צשאר איסורים
ולא מצרפין לספק צל"ו מין ס"ד כצוס וכמה כרכוכים
ככר צוס סכ"ו" ק"י כ"ו ועכ"פ לדינא מחמירים
אי"כ הי"כ צזה וע"י שו"ת אצני קדש ק"י ד"י ש"ד"ד
דכל כצוס רק משק ולכן יש להקל צירצנן וליחא
כמ"ם וגס י"א הכי ד"ו צלי"ע אך לפי"ש האו"ם
וא"ר טע"ר ק"א דצדס מעורב צמים חין לאס"ר הכלי
משוס כצוס והוצ"ה צפי"ד ק"י ק"י"ר קקס"ד אי"כ
צמולא שלא צמקוס הקשר דל"י כמ"ם חין כל
הצילה אסורה מדינא רק הדס י"ש וק"ס ללד צזה
אבל אין לא ק"י"ל כן אך צכלי מחכות שדעה כמה
אחרונים דל"ש צהס דין כצוס מעלי"ע יש להקל
ונכל גווי י"ש להחיר הכלים ע"י שיחוי מעלי"ע
היכא דהצילה אסורה רק משק כמ"ם הי"ד"י ק"י
ק"ו שרמ רו"מ כיון דצדס צלי"ם גס צחגלגל
לדצנן שרי ומלא כחצתי כן צגליון השו"ע אך ד"ס
לפקק דל"ס יצלו צה ד"ס הכי מדאורייתא כאסר
ל"י האחרונים דל"ס אוסר מסי"ת אך ד"ס לד"ן
לפי"מ"ם צפ"י"ת שצדע"ת ק"י ע"ו דגבי איסור דס לא
אצרי"י חחר וניעור מדאורייתא הואיל ואידעי אידעי
אי"כ ל"י החזירים דהוונס וננס צחיד המדירה

אינו כן מ"ם צאיסור דס צבי"ם שהוא משק י"ש
ללי"ף ש"י צו ולהקל צפי"ו מעלי"ע.

סי' שני"ט

להרב מ"ה **צבי יהודא מאמעריה נ"י מהאלי"ש**
מתח ווארשא

מכתבו הגיעני וצדנר אשר נחשור צמה שכהג
לונר סי זכירות ומפסיקין צפוקיו דלא
פק"י משה גס צעיני יפלא ומלא חמחתי צמה
פאי"מ"ם צמומרי צנת זה ש"ר צנת של יוס הסביעי
יכו"י מוונר ש"ר ל"וס השנת טוב להורות ל"י ומפסיק
צחלמ"ע הספיק ואף שדעה הכלבו דכחצו"ם שרי מ"מ
הכי דעה הסו"י שהוצ"ה צמ"י"א ק"י חכ"צ עס דגס
צכחצו"ם דיכא הכי וע"י צח"א כלל ה"י וכו"י ח"ל
דכ"ו דצריך הפלה שרי כמ"ם המ"י"א ק"י כפי"ס הי"כ
לך צנת דגס זה צכלל חפסה וכמ"ם כה"ג הכ"י
ק"י מ"ו צה"א דצנ"ס"ם דצאי"נר ק"ש אינו צכלל ד"ח
שאינו מכוין לשס ד"ח וג"ו צכלל חפסה וע"י צנ"י
ק"י ק"ו דגס חפלה צנת שהוא צנת כיון שחתקנה
כנגד חפלה י"ח דיי"נין לה צצק"ה כחמ"ס ואף
דצוס י"ל דדוק"א חפלה י"ח ולא צרכת ק"ש אבל
הכי הצלחי מדצ"י צ"י דגס ק"ש צכלל חפלה אי"כ
ה"ם צרכות ק"ש וע"י חוק"י צנת י"א ע"כ ד"ה
כגון צצ"י וכ"ו ה"י ונל"י היינו ק"ש ע"ש הכי
כמ"ם הצ"י וה"כ הצרכות של ק"ש צכלל וצוס י"ל גס
מה שפקסה צכ"י"א כלל ה"י צמ"ס צחפלה ר"ה ד"י
וכ"ו יגן עלי"סם אך לפי"ו ל"ע צה"א דפקסה חסוק"י
צקובה שהוצ"ה צמ"י"א ק"י חכ"צ צפוק"א חל"ל ד"י
הרבי"ע ח"א וגס ל"י"ו מ"י"א ל"ק קו"ם חסוק"י —
ומ"מ ליי"צ המכסג י"ל כן — אבל לענין הזכירות
אפק וקוס ליי"צ וגס צל"י"ם לפי"ש האשכול הלכ"ה
חכוכה ופורים ק"י י"י חין יול"ין מ"ס זכ"ר עמ"ק
אלא מחיד ק"י"ת ובנח"א פסק"ס לענין זכ"ר
צנת חכ"ה יל"י"ע ע"ש מ"ס ליי"צ וכן פ"י"ת
עדיף ומוטב לכין צצכת אצנה דכ"ם כמ"ם המ"י"א
צס"ס חל"י י"ל — אבל צריך דין צרה"ם צפוק"ס
שהס דך צק"ה גס שהט"ו ק"י ח"י ק"י"ס פסק
ג"כ דל"ל לצנך אבל מל"חי צחט"ו פאס"ד לרנצ"ס
ק"י ק"ד דמפ"רש דל"ך לצנך צה"ת גס צכ"ס"ג ול"י"ג
וע"י צנ"י ק"י חקס"א קק"צ — [ז"י] מ"ס רו"מ
צס"ס הג"און ר"ח צגל"ן אצד"ק יעליסאווע"ג גל"ר
כ"י דפרש"ס היינו ענין וכמ"ם הג"י"א הוצ"ה צע"י
כחמ"ס לענין קריאת שמו"ת וכן מ"ס רו"מ מחוק"י
מגלה דהי"כ דשאר הפרש"ס מדצ"ר צענין אחר מותר
להפסיק וכן משוס טירחא לציבורא שרי כמ"ם כה"ג
הצ"י או"ם ק"י מ"ט צס"ס כלבו וכן עפ"ד הר"ש
וטור א"ח ק"י קט"ו י"ש וקוס לונר כן ליי"צ קל"ת
מקומו"ת שנהגו להפסיק — והכ"י כחכ"ר מ"ס
הט"ר לר"ה ל"א לחלק צ"ן פרש"ס לפסוק הי"כ
שצדע"תו להטלי"ס צוון אחר.

ר"מ ששאל צחמד שחייב ללצונן חוב גדול ונשמעין
חוב קטן ואין צ"די לפדוע רק כפי סך חוב
הקטן אם מחויב לפדוע להקטן מפני שישלם כל
החוב ושא"ר רש"י לרוב"ל ח"ו לא יצ"ו ר"ל